

DIRECTIVE

DIRECTIVA 2009/72/CE A PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI A CONSILIULUI

din 13 iulie 2009

privind normele comune pentru piața internă a energiei electrice și de abrogare a Directivei 2003/54/CE

(Text cu relevanță pentru SEE)

PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIUL UNIUNII EUROPENE,

având în vedere Tratatul de instituire a Comunității Europene, în special articolul 47 alineatul (2), articolul 55 și articolul 95,

având în vedere propunerea Comisiei,

având în vedere avizul Comitetului Economic și Social European ⁽¹⁾,având în vedere avizul Comitetului Regiunilor ⁽²⁾,hotărând în conformitate cu procedura prevăzută la articolul 251 din tratat ⁽³⁾,

întrucât:

- (1) Piața internă a energiei electrice, care a fost implementată treptat în întreaga Comunitate începând cu 1999, are drept obiectiv să ofere tuturor consumatorilor din Uniunea Europeană, indiferent dacă sunt persoane fizice sau juridice, posibilități reale de alege, precum și noi oportunități de afaceri și un comerț transfrontalier mai intens, pentru a asigura obținerea de progrese în materie de eficiență, prețuri competitive și îmbunătățirea calității serviciilor, precum și pentru a contribui la siguranța alimentării și la dezvoltarea durabilă.
- (2) Directiva 2003/54/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2003 privind normele comune pentru piața internă de energie electrică ⁽⁴⁾ a adus contribuții semnificative la crearea unei piețe interne a energiei electrice.
- (3) Libertățile pe care tratatul le garantează cetățenilor Uniunii – printre altele, libera circulație a mărfurilor, libertatea de stabilire și libertatea de a presta servicii – pot fi efective

numai în cadrul unei piețe deschise în totalitate, care permite tuturor consumatorilor să își aleagă liber furnizorii și tuturor furnizorilor să își livreze liber produsele clienților.

- (4) Cu toate acestea, în prezent, există obstacole în calea vânzării de energie electrică în condiții de egalitate, fără discriminare sau vreun dezavantaj în cadrul Comunității. În special, nu există încă în fiecare stat membru un acces nediscriminatoriu la rețea și nici niveluri de supraveghere exercitată de autoritățile de reglementare similare din punct de vedere al eficacității.
- (5) Siguranța alimentării cu energie electrică este de o importanță vitală pentru dezvoltarea societății europene, pentru punerea în aplicare a unei politici durabile privind schimbările climatice, precum și pentru încurajarea concurenței pe piața internă. În acest scop, interconexiunile transfrontaliere ar trebui dezvoltate în continuare pentru a asigura alimentarea cu energie din toate sursele, la cele mai competitive prețuri, atât pentru consumatori, cât și pentru sectorul industrial din cadrul Uniunii Europene.
- (6) O piață internă a energiei electrice funcțională ar trebui să ofere producătorilor stimulente adecvate pentru investiții în noi tehnologii de producere de energie electrică, inclusiv din surse regenerabile de energie, acordând o atenție deosebită celor mai izolate țări și regiuni de pe piața energiei electrice a Comunității. O piață funcțională ar trebui, de asemenea, să ofere consumatorilor măsurile adecvate pentru promovarea unei utilizări mai eficiente a energiei, siguranța alimentării cu energie fiind o condiție prealabilă.
- (7) Comunicarea Comisiei din 10 ianuarie 2007 intitulată „O politică energetică pentru Europa” a subliniat importanța finalizării pieței interne a energiei electrice și a creării unor condiții de concurență echitabile pentru toate întreprinderile din domeniul energiei electrice stabilite în Comunitate. Comunicările Comisiei din 10 ianuarie 2007 intitulate: „Perspectivele pentru piața internă a gazelor naturale și a energiei electrice” și „Anchetă efectuată în temeiul articolului 17 din Regulamentul (CE) nr. 1/2003 în sectoarele europene ale gazelor naturale și energiei electrice (raport final)” au demonstrat că normele și măsurile actuale nu asigură cadrul necesar în vederea îndeplinirii obiectivului de a realiza o piață internă funcțională.

⁽¹⁾ JO C 211, 19.8.2008, p. 23.⁽²⁾ JO C 172, 5.7.2008, p. 55.⁽³⁾ Poziția Parlamentului European din 18 iunie 2008 (nepublicată încă în Jurnalul Oficial), Poziția comună a Consiliului din 9 ianuarie 2009 (JO C 70 E, 24.3.2009, p. 1) și Poziția Parlamentului European din 22 aprilie 2009 (nepublicată încă în Jurnalul Oficial). Decizia Consiliului din 25 iunie 2009.⁽⁴⁾ JO L 176, 15.7.2003, p. 37.

- (8) În scopul garantării concurenței și furnizării de energie electrică la cel mai competitiv preț, statele membre și autoritățile de reglementare naționale ar trebui să faciliteze accesul transfrontalier pentru noii furnizori de energie electrică provenită din diferite surse, precum și pentru noii producători de energie electrică.
- (9) Fără o separare efectivă a rețelelor de activități de producere și de furnizare („separare efectivă”), există riscul inerent al discriminării, nu doar în ceea ce privește exploatarea rețelei, ci și în privința stimulării întreprinderilor integrate vertical de a investi în mod corespunzător în propriile rețele.
- (10) Normele privind separarea juridică și funcțională, prevăzute în Directiva 2003/54/CE, nu au condus, cu toate acestea, la separarea efectivă a operatorilor de transport și de sistem. Astfel, în cadrul reuniunii din 8 și 9 martie 2007, Consiliul European a invitat Comisia să elaboreze propuneri legislative în vederea „separării efective a activităților de furnizare și producere de activitățile legate de exploatarea rețelelor”.
- (11) Separarea efectivă poate fi asigurată doar prin eliminarea stimulării întreprinderilor integrate vertical de a exercita o discriminare asupra concurenților în ceea ce privește accesul la rețea și investițiile. Separarea proprietății, care implică desemnarea proprietarului rețelei ca operator de sistem și independența sa față de orice interese legate de furnizare și producere, reprezintă cu certitudine o modalitate eficace și sigură de soluționare a conflictului de interese inerent și de a garanta siguranța alimentării. Din acest motiv, în rezoluția sa din 10 iulie 2007 referitoare la perspectivele privind piețele interne ale gazelor naturale și ale energiei electrice (⁽¹⁾), Parlamentul European a considerat separarea proprietății la nivelul transportului ca fiind instrumentul cel mai eficient de promovare a investițiilor în infrastructură, într-un mod nediscriminatoriu, precum și a unui acces echitabil la rețea pentru noii intrați pe piață și a transparenței pieței. În cadrul separării proprietății, statele membre ar trebui să li se solicite să garanteze că aceeași persoană sau aceleași persoane nu au dreptul de a exercita controlul asupra unei întreprinderi de producție sau de furnizare și, în același timp, de a exercita controlul sau vreun drept asupra unui operator de transport și de sistem sau asupra vreunui sistem de transport. În mod reciproc, controlul asupra unui sistem de transport sau unui operator de transport și de sistem ar trebui să excludă posibilitatea exercitării controlului sau a unui drept asupra unei întreprinderi de producție sau de furnizare. Respectând aceste limite, o întreprindere de producție sau de furnizare ar trebui să poată avea un pachet minoritar de acțiuni în cadrul unui operator de transport și de sistem sau al unui sistem de transport.
- (12) Orice sistem de separare ar trebui să reușească să elimine orice conflict de interese între producători, furnizori și operatorii de transport și de sistem în vederea creării de stimulente pentru investițiile necesare și a garantării accesului noilor operatori pe piață pe baza unui regim de reglementare transparent și eficient și nu ar trebui să creeze un regim de reglementare excesiv de oneros pentru autoritățile de reglementare naționale.
- (13) Definiția termenului „control” este preluată din Regulamentul (CE) nr. 139/2004 al Consiliului din 20 ianuarie 2004 privind controlul concentrărilor economice între întreprinderi (Regulamentul CE privind concentrările economice) (⁽²⁾).
- (14) Întrucât separarea proprietății necesită, în anumite situații, restructurarea întreprinderilor, statele membre care decid să pună în aplicare separarea proprietății ar trebui să li se pună la dispoziție un interval de timp suplimentar pentru punerea în aplicare a dispozițiilor pertinente. Mai mult decât atât, datorită legăturilor verticale dintre sectoarele energiei electrice și gazelor naturale, dispozițiile cu privire la separare ar trebui să se aplice în ambele sectoare.
- (15) În cadrul separării proprietății, în vederea garantării independenței depline a activităților de exploatare a rețelelor de interese legate de producere și de furnizare și în scopul împiedicării schimburilor de informații confidențiale, aceeași persoană nu ar trebui să fie simultan membru în consiliul de administrație al unui operator de transport și de sistem sau al unui sistem de transport și în cel al unei întreprinderi care desfășoară oricare dintre activitățile de producere sau de furnizare. Din același motiv, aceeași persoană nu ar trebui să fie abilitată să numească membri în consiliile de administrație ale unui operator de transport și de sistem sau ale unui sistem de transport și să exercite controlul sau orice drept asupra unei întreprinderi de producție sau de furnizare.
- (16) Înființarea de operatori de sistem sau de operatori de transport independenți față de orice interese legate de furnizare și producere ar trebui să permită întreprinderilor integrate vertical să își mențină dreptul de proprietate asupra activelor rețelei, asigurând, în același timp, o separare efectivă a intereselor, cu condiția ca respectivul operator de sistem independent sau respectivul operator de transport independent să desfășoare toate activitățile specifice unui operator de sistem și cu condiția punerii în aplicare a unor reglementări detaliate și a unor mecanisme ample de supraveghere exercitată de autoritățile de reglementare.
- (17) În cazul în care, la 3 septembrie 2009, întreprinderea proprietară a unui sistem de transport face parte dintr-o întreprindere integrată vertical, statele membre ar trebui să aibă, prin urmare, posibilitatea de a opta între separarea proprietății și înființarea de operatori de sistem sau de operatori de transport independenți de interesele legate de furnizare și de producere.
- (18) În vederea protejării pe deplin a intereselor acționarilor întreprinderilor integrate vertical, statele membre ar trebui să poată opta pentru punerea în aplicare a separării proprietății fie prin cesiune directă, fie prin divizarea acțiunilor întreprinderii integrate în acțiuni ale întreprinderii care este proprietară a rețelei și acțiuni ale întreprinderii de furnizare și de producție, cu condiția respectării obligațiilor care rezultă în urma separării proprietății.

(¹) JO C 175 E, 10.7.2008, p. 206.

(²) JO L 24, 29.1.2004, p. 1.

- (19) Eficacitatea deplină a soluțiilor privind înființarea de operatori de sistem independenți sau de operatori de transport independenți ar trebui să fie asigurată prin intermediul unor norme suplimentare specifice. Normele privind operatorii de transport independenți propun un cadru de reglementare adecvat pentru a garanta concurența loială, investiții suficiente, accesul pentru noii operatori pe piață și integrarea piețelor energiei electrice. Separarea efectivă prin intermediul unor dispoziții privind operatorii de transport independenți se bazează pe un pilon de măsuri organizaționale și măsuri referitoare la guvernanta operatorilor de transport și de sistem și pe un pilon de măsuri legate de investiții, care conectează noile capacități de producere la rețea și de integrarea pieței prin cooperare regională. Independența operatorului de transport ar trebui asigurată, *inter alia*, de asemenea, prin anumite perioade de „răcire” în care să nu se exercite nicio activitate de conducere sau altă activitate relevantă prin care se acordă acces la aceleași informații care ar fi putut fi obținute dintr-o poziție de conducere în întreprinderea integrată vertical. Modelul de separare efectivă a operatorului de transport independent îndeplinește cerințele formulate de Consiliul European în cadrul reuniunii din 8-9 martie 2007.
- (20) Pentru a dezvolta concurența pe piața internă a energiei electrice, clienții mari necasnici ar trebui să fie în măsură să-și aleagă furnizorii, precum și să încheie contracte cu mai mulți furnizori pentru a-și asigura consumul de energie electrică. Această categorie de clienți ar trebui să fie protejată împotriva clauzelor de exclusivitate, care au ca efect excluderea ofertelor concurente și/sau complementare.
- (21) Un stat membru are dreptul să opteze pentru separarea deplină a proprietății pe teritoriul său. În cazul în care statul membru și-a exercitat un astfel de drept, o întreprindere nu are dreptul să înființeze un operator de sistem independent sau un operator de transport independent. În plus, întreprinderile care desfășoară oricare dintre activitățile de producere sau de furnizare nu pot, direct sau indirect, să exercite controlul sau vreun drept asupra unui operator de transport și de sistem dintr-un stat membru care a optat pentru separarea juridică deplină a proprietății.
- (22) În temeiul prezentei directive, pe piața internă a energiei electrice vor exista mai multe tipuri de organizare a pieței. Măsurile pe care statele membre ar putea să le adopte pentru a asigura condiții de concurență echitabile ar trebui să se bazeze pe cerințe prioritare de interes general. Comisia ar trebui să fie consultată cu privire la compatibilitatea măsurilor cu dispozițiile tratatului și cu legislația comunitară.
- (23) Punerea în aplicare a separării efective ar trebui să respecte principiul nediscriminării dintre sectorul public și cel privat. În acest scop, aceeași persoană nu ar trebui să aibă posibilitatea de a exercita controlul sau orice drept, încălcând normele de separare a proprietății sau opțiunea operatorului de sistem independent, în mod exclusiv sau în comun, asupra alcătuirii, votului sau deciziei atât ale organelor operatorilor de transport și de sistem sau ale sistemelor de transport, cât și ale organelor întreprinderilor de producție sau de furnizare. În ceea ce privește separarea proprietății și opțiunea operatorului de sistem independent, cu condiția ca statul membru în cauză să poată demonstra respectarea acestei cerințe, ar putea exista două organisme publice de control separate care să poată controla activitățile de producere și furnizare, pe de o parte, și activitățile legate de transport, pe de altă parte.
- (24) Separarea efectivă deplină a activităților legate de rețea de cele de furnizare și producere ar trebui să se aplice pe întregul teritoriu al Comunității, atât întreprinderilor din Comunitate, cât și celor din afara Comunității. Pentru a garanta că activitățile legate de rețea și cele de furnizare și producere, pe întregul teritoriu al Comunității, rămân independente, autoritățile de reglementare ar trebui împuternicite să poată refuza certificarea operatorilor de transport și de sistem care nu respectă regulile privind separarea. În vederea asigurării unei aplicări coerente a normelor privind separarea pe întregul teritoriu al Comunității, autoritățile de reglementare ar trebui să ia în considerare avizul Comisiei la luarea de decizii privind certificarea. De asemenea, în vederea asigurării respectării obligațiilor internaționale ale Comunității, precum și a solidarității și siguranței energetice în cadrul Comunității, Comisia ar trebui să aibă dreptul să emită un aviz privind certificarea în ceea ce privește un proprietar al unui sistem de transport sau un operator de transport și de sistem care este controlat de o persoană sau de persoane dintr-una sau mai multe țări terțe.
- (25) Siguranța alimentării cu energie electrică reprezintă un element esențial pentru siguranța publică și este, prin urmare, indisolubil legată de funcționarea eficientă a pieței interne a energiei electrice și de integrarea piețelor izolate ale energiei electrice din statele membre. Energia electrică nu poate ajunge la cetățenii Uniunii decât prin intermediul rețelelor. Buna funcționare a piețelor energiei electrice și, în special, a rețelelor și a altor active asociate alimentării cu energie electrică sunt esențiale pentru siguranța publică, pentru competitivitatea economiei și pentru bunăstarea cetățenilor Uniunii. Prin urmare, nu ar trebui să se permită persoanelor din țări terțe să controleze un sistem de transport sau un operator de transport și de sistem decât dacă respectă cerințele în materie de separare efectivă care se aplică în cadrul Comunității. Fără a aduce atingere obligațiilor internaționale ale Comunității, Comunitatea consideră că sectorul sistemelor de transport de energie electrică este un sector de maximă importanță pentru Comunitate și, prin urmare, sunt necesare măsuri de salvagardare suplimentare în ceea ce privește menținerea siguranței alimentării cu energie electrică a Comunității, în scopul evitării oricăror amenințări la adresa ordinii și siguranței publice din Comunitate și a bunăstării cetățenilor Uniunii. Siguranța alimentării cu energie electrică a Comunității necesită, în special, o evaluare a independenței exploatarei rețelei, a nivelului de dependență a Comunității și a fiecărui stat membru în parte de alimentarea cu energie provenind din țări terțe și a regimului comerțului interior și exterior cu energie și a investițiilor în domeniul energiei într-o anume țară terță. Prin

urmare, siguranța alimentării ar trebui evaluată din perspectiva circumstanțelor de fapt caracteristice fiecărui caz, precum și din perspectiva drepturilor și obligațiilor care reies din dreptul internațional, în special din acordurile internaționale dintre Comunitate și țara terță în cauză. După caz, Comisia este încurajată să prezinte recomandări privind negocierea acordurilor relevante cu țările terțe, care abordează siguranța alimentării cu energie a Comunității, sau să includă chestiunile necesare în cadrul altor negocieri cu țările terțe respective.

- (26) Accesul nediscriminatoriu la rețelele de distribuție determină accesul la clienți la nivelul pieței cu amănuntul. Aspectele care pot implica discriminare în ceea ce privește accesul terților și investițiile sunt, cu toate acestea, mai puțin semnificative la nivelul distribuției decât la nivelul transportului, întrucât congestia la nivelul transportului și influența intereselor legate de producere sau furnizare sunt, în general, mai semnificative decât la nivelul distribuției. În plus, separarea juridică și funcțională a operatorilor de distribuție a devenit, în temeiul Directivei 2003/54/CE, obligatorie doar cu începerea de la 1 iulie 2007, iar efectele sale asupra pieței interne a energiei electrice trebuie încă evaluate. Normele privind separarea juridică și funcțională în vigoare în prezent pot duce la o separare efectivă, cu condiția ca acestea să fie definite mai clar, să fie puse în aplicare în mod corespunzător și să fie monitorizate îndeaproape. Pentru asigurarea unor condiții de concurență echitabile la nivelul pieței cu amănuntul, activitățile operatorilor de distribuție ar trebui, prin urmare, monitorizate, în scopul de a împiedica acești operatori să profite de integrarea lor verticală în ceea ce privește poziția lor concurențială pe piață, în special în raport cu clienții casnici și cu clienții mici necasnici.
- (27) Statele membre ar trebui să încurajeze modernizarea rețelilor de distribuție, spre exemplu, prin introducerea de rețele inteligente care ar trebui construite astfel încât să încurajeze producerea descentralizată și să asigure eficiența energetică.
- (28) În cazul sistemelor mici, poate fi necesar ca asigurarea furnizării de servicii de sistem să fie asigurată de către operatori de transport și de sistem interconectați la sistemele mici.
- (29) Pentru a evita impunerea unei sarcini financiare și administrative disproporționate asupra micilor operatori de distribuție, statele membre ar trebui să aibă posibilitatea, după caz, de a excepta întreprinderile în cauză de la cerințele juridice privind separarea distribuției.
- (30) În cazul în care se utilizează un sistem de distribuție închis pentru a asigura eficiența optimă a furnizării integrate de energie care necesită standarde specifice de exploatare sau în cazul în care un sistem de distribuție închis este menținut în principal pentru a fi utilizat de către proprietarul sistemului, ar trebui să fie posibil ca operatorul de distribuție

să fie scutit de obligațiile care ar reprezenta o sarcină administrativă inutilă din cauza naturii speciale a relației dintre operatorul de distribuție și utilizatorii sistemului. Platformele industriale, comerciale sau de servicii comune, precum clădirile aparținând gărilor, aeroporturile, spitalele, campingurile mari cu facilități integrate sau platformele industriale chimice pot cuprinde sisteme de distribuție închise datorită caracterului specializat al operațiunilor acestora.

- (31) Procedurile de autorizare nu ar trebui să creeze o sarcină administrativă disproporționată față de mărimea și impactul potențial al producătorilor de energie electrică. Procedurile de autorizare inutile de lungi pot constitui o barieră în calea accesului noilor operatori pe piață.
- (32) Este necesară luarea unor măsuri suplimentare în vederea asigurării unor tarife transparente și nediscriminatorii pentru accesul la rețele. Aceste tarife ar trebui să fie aplicabile tuturor utilizatorilor de sistem, fără nicio discriminare.
- (33) Directiva 2003/54/CE a introdus obligativitatea, pentru statele membre, de a institui autorități de reglementare cu competențe specifice. Cu toate acestea, experiența arată că eficacitatea reglementării este, adesea, afectată de lipsa de independență a autorităților de reglementare față de autoritățile publice centrale, precum și de insuficiența competențelor de care dispun și de puterea limitată de decizie. Din acest motiv, Consiliul European, reunit la Bruxelles la 8 și 9 martie 2007, a invitat Comisia să elaboreze propuneri legislative care să prevadă o mai bună armonizare a competențelor autorităților de reglementare naționale și consolidarea independenței acestora. Ar trebui să fie posibil ca aceste autorități de reglementare naționale să acopere atât sectorul energiei electrice, cât și pe cel al gazelor naturale.
- (34) Este necesar ca autoritățile de reglementare din domeniul energiei să poată lua decizii privind ansamblul aspectelor relevante legate de reglementare, pentru a asigura funcționarea corespunzătoare a pieței interne a energiei electrice și să fie pe deplin independente față de orice alte interese publice sau private. Aceasta nu exclude controlul judiciar și exercitarea controlului parlamentar în conformitate cu dreptul constituțional al statelor membre. De asemenea, aprobarea bugetului autorităților de reglementare de către legiuitorul național nu constituie un obstacol în calea autonomiei bugetare. Dispozițiile referitoare la autonomia execuției bugetului alocat autorității de reglementare ar trebui să fie puse în aplicare în cadrul definit de legislația și de normele bugetare naționale. Contribuind la independența autorității naționale de reglementare față de orice interes politic sau economic printr-un sistem de rotație corespunzător, statelor membre ar trebui să poată lua în considerare în mod corespunzător disponibilitatea resurselor umane sau mărimea consiliului.
- (35) Pentru a asigura accesul efectiv la piață al tuturor actorilor de pe piață, inclusiv al noilor intrați, este necesară crearea unor mecanisme de echilibrare nediscriminatorii și care să

reflecte costurile. În acest sens, imediat ce piața energiei electrice devine suficient de lichidă, accesul efectiv la piață ar trebui să fie realizat prin crearea unor mecanisme de piață transparente pentru furnizarea și cumpărarea de energie electrică, necesare în vederea echilibrării. În absența unei piețe lichide, autoritățile de reglementare naționale ar trebui să joace un rol activ pentru a garanta faptul că tarifele de echilibrare sunt nediscriminatorii și reflectă costurile. În același timp, ar trebuie oferite stimulente adecvate pentru a echilibra intrările și ieșirile de energie electrică și pentru a nu periclita sistemul. Operatorii de transport și de sistem ar trebui să faciliteze participarea clienților finali și a intermediarilor care reunesc mai mulți clienți finali la piețele de rezerve de energie și echilibrare.

(36) Autoritățile de reglementare naționale ar trebuie să aibă posibilitatea de a stabili sau de a aproba tarifele sau metodele de calcul al tarifelor, pe baza propunerii operatorului de transport și de sistem sau a operatorului (operatorilor) de distribuție sau pe baza unei propuneri agreeate de acest (acești) operator(i) și de utilizatorii rețelei. În îndeplinirea acestor atribuții, autoritățile de reglementare naționale ar trebui să se asigure de faptul că tarifele de transport și de distribuție sunt nediscriminatorii și reflectă costurile și ar trebui să țină cont de costurile de rețea marginale evitate pe termen lung, ca urmare a producerii distribuite și a măsurilor de gestionare a cererii.

(37) Autoritățile de reglementare din domeniul energiei ar trebui să poată emite decizii obligatorii în ceea ce privește întreprinderile din domeniul energiei electrice, precum și să impună sancțiuni efective, proporționale și cu efect de descurajare împotriva întreprinderilor din domeniul energiei electrice care nu își respectă obligațiile sau să propună unei instanțe competente să impună astfel de sancțiuni întreprinderilor respective. Autorităților de reglementare din domeniul energiei ar trebui să li se confere, de asemenea, puterea de a decide, independent de aplicarea normelor în materie de concurență, cu privire la măsurile corespunzătoare care să garanteze beneficii clienților prin intermediul promovării unei concurențe efective, necesare unei funcționări corespunzătoare a pieței interne a energiei electrice. Instituirea de centrale electrice virtuale – programe pentru cesiunea energiei electrice prin care întreprinderile de energie electrică au obligația fie de a vinde sau a pune la dispoziția furnizorilor interesați un anumit volum de energie electrică, fie de a acorda acestora acces la o parte a capacității lor de producere – reprezintă una dintre posibilele măsuri care poate fi utilizată pentru a promova concurența reală și pentru a asigura buna funcționare a pieței. Autoritățile de reglementare din domeniul energiei ar trebui, de asemenea, să aibă competența să contribuie la asigurarea de standarde ridicate ale serviciului universal și public, în conformitate cu principiile legate de deschiderea pieței, la protecția consumatorilor vulnerabili și la asigurarea unei eficiențe depline a măsurilor de protecție a consumatorilor. Dispozițiile respective nu ar trebui să aducă atingere competențelor Comisiei cu privire la aplicarea normelor în materie de concurență, inclusiv cu privire la examinarea fuziunilor de dimensiune comunitară, și nici normelor cu privire la piața internă, cum ar fi cele referitoare la libera

circulație a capitalurilor. Organismul independent la care o parte afectată de o decizie a autorității de reglementare naționale are dreptul să introducă o cale de atac ar putea fi o instanță competentă să efectueze un control judiciar.

(38) Orice armonizare a competențelor autorităților de reglementare naționale ar trebui să includă competența acestora de a prevedea stimulente pentru întreprinderile din domeniul energiei electrice, de a impune sancțiuni eficace, proporționale și cu efect de descurajare întreprinderilor din domeniul energiei electrice sau de a propune ca o instanță competentă să impună astfel de sancțiuni. În plus, autoritățile de reglementare ar trebui să aibă competența de a solicita informații relevante din partea întreprinderilor, de a întreprinde investigații adecvate și suficiente, precum și de a soluționa litigii.

(39) Piața internă a energiei electrice suferă din pricina lipsei de lichiditate și de transparență, ceea ce împiedică alocarea eficientă a resurselor, operațiunile de acoperire în vederea limitării riscurilor și pătrunderea de noi concurenți pe piață. Este necesară consolidarea concurenței și a siguranței alimentării prin facilitarea integrării de noi centrale electrice în rețeaua electrică în toate statele membre, cu încurajarea, în special, a noilor intrați pe piață. Încrederea în piață, lichiditatea acesteia și numărul de participanți pe piață trebuie să crească, fiind necesară în acest scop creșterea supravegherii exercitate de autoritățile de reglementare asupra întreprinderilor active în sectorul alimentării cu energie electrică. Aceste cerințe nu aduc atingere legislației comunitare în domeniul piețelor financiare și sunt compatibile cu aceasta. Autoritățile de reglementare din domeniul energiei și autoritățile de reglementare din domeniul piețelor financiare trebuie să coopereze pentru a permite o vedere de ansamblu a fiecăreia dintre aceste autorități asupra piețelor în cauză.

(40) Înainte de adoptarea de către Comisie a liniilor directoare care definesc cerințele în materie de evidență a datelor, Agenția pentru cooperarea autorităților de reglementare în domeniul energiei înființată prin Regulamentul (CE) nr. 713/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 iulie 2009 de instituire a unei Agenții pentru cooperarea autorităților de reglementare din domeniul energiei ⁽¹⁾ (agen „ti”) și Comitetul autorităților europene de reglementare a piețelor valorilor mobiliare („CESR”), înființat prin Decizia 2009/77/CE a Comisiei ⁽²⁾, ar trebui să analizeze împreună conținutul respectivelor linii directoare și să facă recomandări Comisiei cu privire la conținutul acestora. Agenția și CESR ar trebui să coopereze, de asemenea, în scopul analizării și recomandării cu privire la necesitatea de a supune tranzacțiile cu contracte de furnizare de energie electrică și cu instrumente derivate din domeniul energiei electrice unor cerințe de transparență înainte și/sau după tranzacționare și, în caz afirmativ, cu privire la conținutul respectivelor obligații.

(41) Statele membre sau, atunci când un stat membru a stabilit astfel, autoritatea de reglementare, ar trebui să încurajeze dezvoltarea de contracte de furnizare întreruptibilă.

(42) Toate sectoarele industriale și comerciale din Comunitate, inclusiv întreprinderile mici și mijlocii, precum și toți

⁽¹⁾ A se vedea pagina 1 din prezentul Jurnal Oficial.

⁽²⁾ JO L 25, 29.1.2009, p. 18.

cetățenii Uniunii beneficiază de avantajele economice ale pieței interne ar trebui, de asemenea, să poată beneficia de un nivel înalt de protecție a consumatorilor și, în special, clienții casnici, precum și întreprinderile mici, atunci când statele membre consideră oportun acest lucru, ar trebui să aibă posibilitatea de a beneficia de garanții specifice serviciului public, în special în ceea ce privește siguranța alimentării și tarifele rezonabile, din motive de echitate, competitivitate și, indirect, pentru crearea de locuri de muncă. Clienții în cauză ar trebui să beneficieze, de asemenea, de posibilitatea de a alege, de echitate, de reprezentare și de mecanisme de soluționare a litigiilor.

(43) Aproape toate statele membre au optat pentru asigurarea concurenței pe piața producerii de energie electrică printr-o procedură de autorizare transparentă. Cu toate acestea, statele membre ar trebui să garanteze posibilitatea contribuției la siguranța alimentării prin lansarea unei proceduri de ofertare sau a unei proceduri echivalente, în cazul în care capacitatea de producere de energie electrică asigurată pe baza procedurii de autorizare nu este suficientă. În interesul protecției mediului și al promovării noilor tehnologii tinere, statele membre ar trebui să aibă posibilitatea de a iniția o procedură de ofertare pentru obținerea de noi capacități, pe baza unor criterii publicate. Noile capacități includ, între altele, energie electrică din surse de energie regenerabile și din surse de producere combinată a energiei – electrică și termică.

(44) În interesul siguranței alimentării, este necesar să se monitorizeze echilibrul dintre cerere și ofertă în fiecare stat membru și să se întocmească un raport privind situația la nivel comunitar, luându-se în considerare capacitatea de interconexiune între zone. Această monitorizare ar trebui să fie realizată în timp util, pentru a permite luarea unor măsuri corespunzătoare, în cazul în care siguranța alimentării este compromisă. Construirea și întreținerea infrastructurii necesare a rețelelor, inclusiv a capacității de interconexiune, ar trebui să contribuie la asigurarea stabilității alimentării cu energie electrică. Întreținerea și construirea infrastructurii necesare a rețelelor, inclusiv a capacității de interconexiune și a producerii descentralizate de energie electrică, constituie elemente importante pentru asigurarea stabilității alimentării cu energie electrică.

(45) Statele membre ar trebui să asigure clienților casnici și, atunci când statele membre consideră oportun acest lucru, întreprinderilor mici, dreptul de a se alimenta cu energie electrică de o calitate bine definită, la prețuri clar comparabile, transparente și rezonabile. Pentru a menține serviciile publice la un standard ridicat în cadrul Comunității, este necesar ca statele membre să comunice periodic Comisiei toate măsurile luate în vederea realizării obiectivelor prezentei directive. Comisia ar trebui să publice periodic un raport de analiză a măsurilor luate la nivel național pentru atingerea obiectivelor de serviciu public și pentru compararea eficacității acestora, pentru a formula recomandări privind măsurile care trebuie luate la nivel național în vederea asigurării unor standarde ridicate ale serviciului public.

Este necesar ca statele membre să ia măsurile necesare pentru protejarea consumatorilor vulnerabili în contextul pieței interne a energiei electrice. Aceste măsuri pot fi diferite în funcție de situația specifică din statele membre în cauză și pot cuprinde măsuri specifice legate de plata facturilor de energie electrică sau măsuri mai generale luate în cadrul sistemului de asigurări sociale. Atunci când se furnizează un serviciu universal și micilor întreprinderi, măsurile pentru asigurarea furnizării acestui serviciu universal pot fi diferite în funcție de faptul dacă se concentrează pe clienții casnici sau pe întreprinderile mici.

(46) Respectarea cerințelor de serviciu public reprezintă un element esențial al prezentei directive și este important ca standarde comune minime, respectate de către toate statele membre, să fie stabilite de prezenta directivă, având în vedere obiectivele legate de protecția consumatorilor, siguranța alimentării, protecția mediului și niveluri echivalente de concurență în toate statele membre. Este important ca cerințele de serviciu public să poată fi interpretate la nivel național, având în vedere condițiile naționale, și cu respectarea legislației comunitare.

(47) Statele membre pot numi un furnizor de ultimă opțiune. Furnizorul respectiv poate fi departamentul de vânzări al unei întreprinderi integrate vertical, care realizează și activitatea de distribuție, cu condiția ca acesta să respecte cerințele în materie de separare din prezenta directivă.

(48) Măsurile puse în aplicare de către statele membre pentru realizarea obiectivelor de coeziune economică și socială pot cuprinde, în special, punerea la dispoziție de stimulente economice adecvate, folosindu-se, după caz, toate instrumentele naționale și comunitare existente. Aceste instrumente pot include mecanisme de răspundere pentru garantarea investiției necesare.

(49) În măsura în care măsurile adoptate de statele membre pentru îndeplinirea obligațiilor de serviciu public constituie ajutoare de stat în temeiul articolului 87 alineatul (1) din tratat, există obligația, în temeiul articolului 88 alineatul (3) din tratat, de notificare a Comisiei cu privire la aceste ajutoare.

(50) Cerințele de serviciu public, inclusiv cele privind serviciul universal, și standardele comune minime care rezultă din acestea necesită o mai bună consolidare pentru a se asigura faptul că toți consumatorii, în special cei vulnerabili, pot beneficia de pe urma concurenței și a prețurilor echitabile. Obligațiile de serviciu public ar trebui definite la nivel național, ținând seama de circumstanțele naționale; legislația comunitară ar trebui totuși respectată de către statele membre. Cetățenii Uniunii, precum și întreprinderile mici și mijlocii, atunci când statele membre consideră oportun acest lucru, ar trebui să aibă posibilitatea de a beneficia de pe urma obligațiilor specifice serviciului public, în special

în ceea ce privește siguranța alimentării și prețuri rezonabile. Un aspect esențial în ceea ce privește alimentarea consumatorilor îl reprezintă accesul la date obiective și transparente privind consumul. În consecință, consumatorii ar trebui să aibă acces la datele proprii privind consumul, prețurile asociate și costurile serviciilor, astfel încât să poată invita concurenții să le prezinte o ofertă pe baza acestora. Consumatorii ar trebui, de asemenea, să aibă dreptul de a fi informați în mod corespunzător cu privire la consumul lor de energie. Plățile anticipate ar trebui să reflecte consumul probabil de energie electrică iar diferitele sisteme de plată ar trebui să fie nediscriminatorii. Informațiile privind costurile energiei, furnizate consumatorilor la intervale de timp suficient de frecvente, vor stimula economisirea de energie, deoarece oferă clienților date care reflectă direct efectele pe care investițiile lor le-au avut asupra eficienței energetice și efectele schimbărilor comportamentului de consum. În acest sens, aplicarea deplină a Directivei 2006/32/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 5 aprilie 2006 privind eficiența energetică ⁽¹⁾ la utilizatorii finali și serviciile energetice va contribui la reducerea costurilor energetice ale consumatorilor.

- (51) Interesele consumatorilor ar trebui să se afle în centrul prezentei directive, iar calitatea serviciilor ar trebui să reprezinte una dintre principalele responsabilități ale întreprinderilor din sectorul energiei electrice. Drepturile actuale ale consumatorilor trebuie să fie consolidate și garantate și ar trebui să includă o mai mare transparență. Protecția consumatorilor ar trebui să garanteze că toți consumatorii din spațiul comunitar extins beneficiază de o piață competitivă. Respectarea drepturilor consumatorilor ar trebui asigurată de statele membre sau, atunci când un stat membru a stabilit astfel, de autoritățile de reglementare.
- (52) Consumatorii ar trebui să aibă la dispoziție informații clare și inteligibile cu privire la drepturile lor în raport cu sectorul energiei. Comisia ar trebui să stabilească, după consultarea părților interesate, inclusiv a statelor membre, a autorităților de reglementare naționale, a organizațiilor de consumatori și a întreprinderilor din sectorul energiei electrice, o listă de control a consumatorului european de energie, care să fie accesibilă, ușor de utilizat și care să ofere consumatorilor informații practice referitoare la drepturile lor. Această listă de control ar trebui să fie pusă la dispoziția tuturor consumatorilor și să fie făcută publică.
- (53) Sărăcia energetică reprezintă o problemă din ce în ce mai mare în cadrul Comunității. Statele membre care sunt afectate și care nu au făcut încă acest lucru ar trebui, prin urmare, să elaboreze planuri naționale de acțiune sau alte cadre adecvate pentru a aborda chestiunea sărăciei energetice cu scopul de a diminua numărul persoanelor care se află într-o astfel de situație. În orice caz, statele membre ar trebui să garanteze clienților vulnerabili alimentarea cu energia necesară. În acest sens, ar putea fi utilizată o abordare integrată, de exemplu, în cadrul politicii sociale, iar măsurile ar putea include politici sociale sau îmbunătățiri

ale performanței energetice a locuințelor. Prezenta directivă ar trebui, cel puțin, să permită politici naționale în favoarea clienților vulnerabili.

- (54) Existența unor căi de soluționare a litigiilor eficace și accesibile tuturor reprezintă garanția unei mai mari protecții a consumatorilor. Statele membre ar trebui să instituie proceduri rapide și eficiente de gestionare a plângerilor.
- (55) Ar trebui să fie posibilă introducerea unor sisteme de măsurare inteligente pe baza unei evaluări economice. În cazul în care evaluarea demonstrează că introducerea unor astfel de sisteme de măsurare este rezonabilă din punct de vedere economic și eficientă din punct de vedere al costurilor doar în cazul consumatorilor cu un anumit consum de energie electrică, statele membre ar trebui să ia acest lucru în considerare atunci când utilizează sisteme de măsurare inteligente.
- (56) Prețurile de pe piață ar trebui să ofere stimulente adecvate pentru dezvoltarea rețelei și pentru investiții în noi metode de producere a energiei electrice.
- (57) Promovarea concurenței loiale și a accesului facil al diferiților furnizori, precum și promovarea de noi capacități de producere a energiei electrice ar trebui să aibă o importanță crucială pentru statele membre cu scopul de a permite consumatorilor să profite pe deplin de oportunitățile unei piețe interne liberalizate în sectorul energiei electrice.
- (58) În vederea instituirii unei piețe interne a energiei electrice, statele membre ar trebui să promoveze integrarea piețelor lor naționale și cooperarea între operatorii de sistem la nivelul Comunității și la nivel regional, încorporând și sistemele izolate care formează insule de energie electrică care există încă în prezent în Comunitate.
- (59) Dezvoltarea unei piețe a energiei electrice veritabile, prin intermediul unei rețele conectate la nivel comunitar, ar trebui să reprezinte unul dintre obiectivele principale ale prezentei directive, iar aspectele legate de reglementarea interconexiunilor transfrontaliere și a piețelor regionale ar trebui, prin urmare, să constituie una din competențele cele mai importante ale autorităților de reglementare, în strânsă cooperare cu agenția, atunci când este cazul.
- (60) Garantarea unor norme comune pentru o veritabilă piață internă și alimentarea la scară largă cu energie electrică accesibilă tuturor ar trebui, de asemenea, să se regăsească printre obiectivele principale ale prezentei directive. În acest sens, prețurile de pe piață nenedaturate ar constitui stimulente pentru interconexiunile transfrontaliere și pentru investiții în noi surse de producere a energiei electrice, conducând, pe termen lung, la convergența prețurilor.
- (61) Autoritățile de reglementare ar trebui de asemenea să furnizeze informații privind piața, pentru a permite Comisiei să își exercite rolul de a urmări și monitoriza piața internă a energiei electrice și evoluția acesteia pe termen scurt, mediu și lung, inclusiv aspecte precum capacitatea de

⁽¹⁾ JO L 114, 27.4.2006, p. 64.

producere, diferitele surse de producere, infrastructurile de transport și distribuție, calitatea serviciilor, comerțul transfrontalier, gestionarea congestiilor, investițiile, prețurile de pe piața angro și de pe piața cu amănuntul, lichiditatea pieței, precum și îmbunătățirile în materie de eficiență și de protecție a mediului. Autoritățile de reglementare naționale ar trebui să informeze autoritățile din domeniul concurenței și Comisia cu privire la statele membre în care prețurile denaturează concurența și buna funcționare a pieței.

(62) Deoarece obiectivul prezentei directive, și anume crearea unei piețe interne a energiei electrice pe deplin operațională, nu poate fi realizat în mod satisfăcător de statele membre și, prin urmare, poate fi realizat mai bine la nivelul Comunității, aceasta poate adopta măsuri în conformitate cu principiul subsidiarității, astfel cum este prevăzut la articolul 5 din tratat. În conformitate cu principiul proporționalității, astfel cum este enunțat în respectivul articol, prezenta directivă nu depășește ceea ce este necesar pentru atingerea acestui obiectiv.

(63) În temeiul Regulamentului (CE) nr. 714/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 iulie 2009 privind condițiile de acces la rețea pentru schimburile transfrontaliere de energie electrică ⁽¹⁾, Comisia poate adopta linii directoare în scopul atingerii gradului necesar de armonizare. Aceste linii directoare, care sunt măsuri obligatorii de punere în aplicare, reprezintă și în privința anumitor dispoziții ale prezentei directive un instrument util care poate fi adaptat rapid atunci când este necesar.

(64) Măsurile necesare pentru punerea în aplicare a prezentei directive ar trebui să se adopte în conformitate cu Decizia 1999/468/CE a Consiliului din 28 iunie 1999 de stabilire a normelor de exercitare a competențelor de executare conferite Comisiei ⁽²⁾.

(65) Comisia ar trebui, în special, să fie împuternicită, să adopte liniile directoare necesare pentru a se asigura un grad minim de armonizare necesar în vederea realizării obiectivului prezentei directive. Deoarece măsurile respective au un domeniu general de aplicare și sunt destinate să modifice elementele neesențiale ale prezentei directive prin completarea acestora cu noi elemente neesențiale, acestea trebuie să se adopte în conformitate cu procedura de reglementare cu control prevăzută la articolul 5a din Decizia 1999/468/CE.

(66) În conformitate cu punctul 34 din Acordul interinstituțional pentru o mai bună legiferare ⁽³⁾, statele membre sunt încurajate să stabilească, în interesul lor și în interesul Comunității, propriile tabele care să ilustreze, pe cât posibil, corespondența dintre prezenta directivă și măsurile de transpunere, și să le facă publice.

(67) Având în vedere întinderea modificărilor aduse Directivei 2003/54/CE, este de dorit, din motive de claritate și de coerență, ca dispozițiile în cauză să fie reformate prin introducerea lor într-un singur text în cadrul unei noi directive.

(68) Prezenta directivă respectă drepturile fundamentale și se conformează principiilor recunoscute în special de Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene,

ADOPTĂ PREZENTA DIRECTIVĂ:

CAPITOLUL I

OBIECT, DOMENIU DE APLICARE ȘI DEFINIȚ

Articolul 1

Obiectul și domeniul de aplicare

Prezenta directivă stabilește norme comune pentru producerea, transportul, distribuția și furnizarea energiei electrice, precum și dispoziții privind protecția consumatorilor, în vederea îmbunătățirii și integrării piețelor de energie competitive, conectate printr-o rețea comună, în Comunitate. Prezenta directivă stabilește normele referitoare la organizarea și funcționarea sectorului energiei electrice, accesul deschis la piață, criteriile și procedurile aplicabile cererilor de ofertă și acordării de autorizații și exploatarea sistemelor. Directiva stabilește, în același timp, obligațiile de serviciu universal și drepturile consumatorilor de energie electrică și clarifică obligațiile privind concurența.

Articolul 2

Definiții

În sensul prezentei directive, se aplică următoarele definiții:

1. „producere” înseamnă producerea de energie electrică;
2. „producător” înseamnă orice persoană fizică sau juridică care produce energie electrică;
3. „transport” înseamnă transportul de energie electrică în rețeaua de foarte înaltă și de înaltă tensiune, interconectată în scopul transmiterii energiei electrice către clienții finali sau către distribuitori, dar fără a include și furnizarea;
4. „operator de transport și de sistem” înseamnă orice persoană fizică sau juridică care răspunde de exploatarea, de întreținerea și, dacă este necesar, de dezvoltarea sistemului de transport într-o anumită zonă și, după caz, a interconexiunilor acestuia cu alte sisteme, precum și de asigurarea capacității pe termen lung a sistemului de a satisface un nivel rezonabil al cererii de transport de energie electrică;
5. „distribuție” înseamnă transportul de energie electrică în rețele de distribuție de înaltă, medie și joasă tensiune, în vederea livrării energiei electrice către clienți, dar fără a include și furnizarea;

⁽¹⁾ A se vedea pagina 15 din prezentul Jurnal Oficial.

⁽²⁾ JO L 184, 17.7.1999, p. 23.

⁽³⁾ JO C 321, 31.12.2003, p. 1.

6. „operator de distribuție” înseamnă orice persoană fizică sau juridică care răspunde de exploatarea, de întreținerea și, dacă este necesar, de dezvoltarea sistemului de distribuție într-o anumită zonă și, după caz, a interconexiunilor acestuia cu alte sisteme, precum și de asigurarea capacității pe termen lung a sistemului de a satisface un nivel rezonabil al cererii de distribuție de energie electrică;
7. „client” înseamnă clientul angro și final de energie electrică;
8. „client angro” înseamnă persoana fizică sau juridică care cumpără energie electrică în vederea revânzării în interiorul sau în exteriorul sistemului în cadrul căruia este stabilită;
9. „client final” înseamnă clientul care cumpără energie electrică pentru uz propriu;
10. „client casnic” înseamnă clientul care cumpără energie electrică pentru propriul consum casnic, exclusiv activități comerciale sau profesionale;
11. „client necasnic” înseamnă persoanele fizice sau juridice care cumpără energie electrică nedestinată propriului consum casnic, inclusiv producători și clienți angro;
12. „client eligibil” înseamnă clientul care este liber să își aleagă furnizorul de la care cumpără energie electrică, în sensul articolului 33 din prezenta directivă;
13. „interconexiune” înseamnă echipamentul folosit pentru interconectarea sistemelor electrice;
14. „sistem interconectat” înseamnă mai multe sisteme de transport și de distribuție legate între ele prin intermediul uneia sau mai multor interconexiuni;
15. „linie directă” înseamnă fie o linie electrică care leagă un amplasament de producție izolat de un client izolat, fie o linie electrică care leagă un producător și un furnizor de energie electrică în scopul alimentării directe a unităților și filialelor proprii, precum și a clienților eligibili;
16. „ordinea de prioritate economică” înseamnă ierarhizarea surselor de alimentare cu energie electrică după criterii economice;
17. „serviciu de sistem” înseamnă orice serviciu necesar pentru exploatarea sistemelor de transport și de distribuție;
18. „utilizatorul sistemului” înseamnă orice persoană fizică sau juridică care alimentează un sistem de transport sau de distribuție sau care este deservită de un astfel de sistem;
19. „furnizare” înseamnă vânzarea, inclusiv revânzarea, de energie electrică către clienți;
20. „întreprindere integrată din domeniul energiei electrice” înseamnă o întreprindere integrată vertical sau orizontal;
21. „întreprindere integrată vertical” înseamnă o întreprindere sau un grup de întreprinderi din domeniul energiei electrice în care aceeași persoană sau aceleași persoane este (sunt) îndreptățită (îndreptățite), direct sau indirect, să exercite controlul și o întreprindere sau un grup de întreprinderi care desfășoară cel puțin una din activitățile de transport sau de distribuție și cel puțin una din activitățile de producere sau de furnizare de energie electrică;
22. „întreprindere conexă” înseamnă o întreprindere afiliată, în sensul articolului 41 din a șaptea Directivă 83/349/CEE a Consiliului din 13 iunie 1983, în temeiul articolului 44 alineatul litera (g) (*) din tratat, privind conturile consolidate (1), și/sau o întreprindere asociată, în sensul articolului 33 alineatul (1) din directiva menționată, și/sau o întreprindere care aparține aceluiași acționari;
23. „întreprindere integrată orizontal” înseamnă o întreprindere care desfășoară cel puțin una din următoarele activități: producere în scopul vânzării, transport, distribuție sau furnizare a energiei electrice, precum și o altă activitate fără legătură cu sectorul energiei electrice;
24. „procedură de ofertare” înseamnă procedura prin care cerințele suplimentare și capacitatea de producere planificată a fi înlocuită sunt acoperite prin furnizări din capacități de producere de energie noi sau existente;
25. „planificare pe termen lung” înseamnă planificarea necesarului de investiții în capacități de producere, de transport și de distribuție pe termen lung, în scopul de a satisface cererea de energie electrică a sistemului și de a garanta continuitatea furnizării către clienți;
26. „mic sistem izolat” înseamnă orice sistem cu un consum mai mic de 3 000 GWh în anul 1996, în care mai puțin de 5 % din consumul anual se obține prin interconectarea cu alte sisteme;
27. „microsistem izolat” înseamnă orice sistem cu un consum mai mic de 500 GWh în anul 1996, fără a fi interconectat cu alte sisteme;
28. „siguranța” înseamnă atât siguranța alimentării și furnizării de energie electrică, cât și siguranța tehnică;
29. „gestionare orientată către eficiență energetică și satisfacerea cererii” înseamnă o abordare globală sau integrată, având scopul de a influența volumul și ritmul consumului de energie electrică în vederea reducerii consumului de energie primară și a vârfurilor de sarcină, prin acordarea de prioritate investițiilor în măsuri de eficiență energetică sau în alte măsuri, cum ar fi contractele de furnizare întreruptibilă, față de investițiile pentru creșterea capacității de producere, în cazul în care primele reprezintă opțiunea cea mai eficientă și economică, luându-se în considerare efectul pozitiv al reducerii consumului de energie asupra mediului, precum și aspectele legate de siguranța alimentării și costurile de distribuție conexe;

(*) Titlul Directivei 83/349/CEE a fost adaptat pentru a lua în considerare renumotarea articolelor Tratatului de instituire a Comunității Europene în conformitate cu articolul 12 din Tratatul de la Amsterdam; inițial se făcea trimitere la articolul 54 alineatul (3) litera (g).

(1) JO L 193, 18.7.1983, p. 1.

30. „surse de energie regenerabilă” înseamnă surse de energie nefosilă regenerabilă (energie eoliană, solară, geotermală, a valurilor, a mareelor, hidroenergie, biomasă, gaze provenite din descompunerea deșeurilor, gaze provenite de la instalațiile de tratare a apelor uzate și biogaz);
31. „producere distribuită” înseamnă centralele de producție conectate la sistemul de distribuție.
32. „contract de furnizare a energiei electrice” înseamnă un contract pentru furnizarea de energie electrică, dar care nu cuprinde un instrument derivat din domeniul energiei electrice;
33. „instrument derivat din domeniul energiei electrice” înseamnă un instrument financiar menționat la punctele 5, 6 sau 7 din secțiunea C a anexei I la Directiva 2004/39/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 21 aprilie 2004 privind piețele instrumentelor financiare ⁽¹⁾, care are legătură cu domeniul energiei electrice;
34. „control” înseamnă orice drepturi, contracte sau orice alte mijloace care conferă, separat sau în combinație, ținând cont de circumstanțele de drept sau de fapt implicate, posibilitatea exercitării unei influențe decisive asupra unei întreprinderi, în special prin:
- (a) dreptul de proprietate sau dreptul de folosință integrală sau parțială asupra activelor unei întreprinderi;
 - (b) drepturi sau contracte care conferă o influență decisivă asupra structurii, voturilor sau deciziilor organelor unei întreprinderi;
35. „întreprindere din domeniul energiei electrice” înseamnă orice persoană fizică sau juridică care desfășoară cel puțin una din următoarele activități: producere, transport, distribuție, furnizare sau cumpărare de energie electrică și care are atribuții comerciale, tehnice și/sau de întreținere legate de aceste activități, dar nu implică clienții finali;

CAPITOLUL II

NORME GENERALE DE ORGANIZARE A SECTORULUI

Articolul 3

Obligațiile de serviciu public și protecția consumatorului

(1) Pe baza organizării lor instituționale și cu respectarea principiului subsidiarității, statele membre se asigură că, fără a aduce atingere alineatului (2), întreprinderile din domeniul energiei electrice funcționează în conformitate cu principiile prezentei directive, în vederea realizării unei piețe de energie electrică concurențiale, sigure și durabile din punctul de vedere al protecției mediului, și se abțin de la orice discriminare în ceea ce privește drepturile sau obligațiile acestor întreprinderi.

(2) Ținând seama pe deplin de dispozițiile relevante din tratat, în special articolul 86, statele membre pot impune întreprinderilor din sectorul energiei electrice, în interesul economic general, obligații de serviciu public referitoare la siguranță, inclusiv siguranța alimentării, regularitatea, calitatea și prețul furnizărilor, precum și protecția mediului, inclusiv eficiența energetică, energia din surse regenerabile și protecția climei. Aceste obligații sunt clar definite, transparente, nediscriminatorii și ușor de verificat și garantează întreprinderilor de energie electrică comunitare accesul egal la consumatorii naționali. În ceea ce privește siguranța alimentării și gestionarea orientată către eficiență energetică și satisfacerea cererii, precum și în vederea realizării obiectivelor de protecție a mediului și a obiectivelor privind energia din surse regenerabile menționate la prezentul alineat, statele membre pot pune în aplicare o planificare pe termen lung, luând în considerare posibilitatea accesului la sistem al terților.

(3) Statele membre garantează că toți clienții casnici și, atunci când consideră adecvat, micile întreprinderi (adică întreprinderile cu mai puțin de 50 de salariați și o cifră de afaceri anuală sau un bilanț care nu depășește 10 milioane de euro) beneficiază de serviciile universale, și anume de dreptul de a li se furniza, pe teritoriul lor, energie electrică de o calitate bine definită, la prețuri rezonabile, transparente, ușor comparabile și nediscriminatorii. Pentru a asigura furnizarea de servicii universale, statele membre pot numi un furnizor de ultimă opțiune. Statele membre impun companiilor de distribuție obligația de a conecta clienții la rețeaua lor pe baza unor condiții și tarife stabilite în conformitate cu procedura definită la articolul 37 alineatul (6). Prezenta directivă nu împiedică în nici un fel statele membre să consolideze poziția pe piață a consumatorilor casnici, mici și mijlocii, prin promovarea posibilităților de regurare voluntară în vederea reprezentării acestei categorii de consumatori.

Primul paragraf al acestui alineat este pus în aplicare într-un mod transparent și nediscriminatoriu și nu împiedică deschiderea pieței prevăzută la articolul 33.

(4) Statele membre garantează tuturor clienților dreptul de a-și procura energie electrică de la un furnizor, indiferent de statul membru în care este înregistrat furnizorul, cu condiția ca acesta din urmă să fie de acord și să respecte normele aplicabile de comercializare și de echilibrare. În acest sens, statele membre iau toate măsurile necesare pentru a garanta că procedurile administrative nu sunt discriminatorii față de întreprinderile de furnizare înregistrate deja în alt stat membru.

(5) Statele membre garantează că:

- (a) în situația în care un client dorește să schimbe furnizorul, cu respectarea condițiilor contractuale, modificarea este realizată de către operatorul (operatorii) în cauză în termen de trei săptămâni, precum și
- (b) consumatorii au dreptul de a primi toate datele pertinente privind consumul.

Statele membre se asigură că drepturile menționate la literele (a) și (b) sunt acordate tuturor consumatorilor într-un mod nediscriminatoriu în ceea ce privește costurile, efortul sau timpul.

⁽¹⁾ JO L 145, 30.4.2004, p. 1.

(6) Acordarea de compensații financiare, alte forme de compensare sau drepturi exclusive de către un stat membru în vederea îndeplinirii obligațiilor prevăzute la alineatele (2) și (3) se realizează într-un mod nediscriminatoriu și transparent.

(7) Statele membre iau măsurile corespunzătoare pentru protecția clienților finali, garantând, în special, protecția adecvată a clienților vulnerabili. În acest context, fiecare stat membru definește conceptul de clienți vulnerabili care poate face referire la sărăcia energetică și, printre altele, la interzicerea deconectării acestor clienți în situații critice. Statele membre garantează că se aplică drepturile și obligațiile în ceea ce privește clienții vulnerabili. În special, acestea iau măsuri pentru protecția clienților finali din zonele îndepărtate. Statele membre garantează un nivel înalt de protecție a consumatorilor, în special în ceea ce privește transparența condițiilor contractuale, a informațiilor generale și a mecanismelor de soluționare a litigiilor. Statele membre asigură faptul că un client eligibil își poate schimba efectiv și cu ușurință furnizorul. Cel puțin în ceea ce privește clienții casnici, aceste măsuri le includ pe cele prevăzute la anexa I.

(8) Statele membre iau măsuri corespunzătoare, precum elaborarea de planuri naționale de acțiune privind energia, prevederea de beneficii în sistemele de asigurări sociale pentru a garanta clienților vulnerabili alimentarea cu energia electrică necesară sau pentru a sprijini ameliorarea eficienței energetice și pentru a combate sărăcia energetică, acolo unde este cazul, inclusiv în contextul mai larg al sărăciei. Astfel de măsuri nu împiedică deschiderea efectivă a pieței, prevăzută la articolul 33, sau funcționarea pieței și sunt notificate Comisiei, după caz, în conformitate cu alineatul (15) din prezentul articol. Notificarea poate, de asemenea, să includă măsurile luate în cadrul sistemului general de asigurări sociale.

(9) Statele membre asigură faptul că furnizorii de energie electrică precizează, în factură sau în documentele anexate la aceasta, precum și în materialele promoționale puse la dispoziția clienților finali:

- (a) contribuția fiecărei surse de energie la totalitatea surselor de energie utilizate de către furnizor în anul precedent, în mod inteligibil, precum și, la nivel național, într-un mod ușor de comparat;
- (b) cel puțin o trimitere la sursele de referință existente, cum ar fi paginile web, care pun la dispoziția publicului informații despre impactul asupra mediului, cel puțin în ceea ce privește emisiile de CO₂ și deșeurile radioactive rezultate din producerea de energie electrică pornind de la totalitatea surselor de energie utilizate de către furnizor în anul precedent.
- (c) informațiile privind drepturile și căile de atac de care dispun în caz de litigiu.

În ceea ce privește literele (a) și (b) din primul paragraf privind energia electrică obținută prin intermediul unei burse de energie electrică sau importată de la o întreprindere situată în afara Comunității, pot fi folosite cifre agregate furnizate în cadrul bursei sau de către întreprinderea în cauză în cursul anului precedent.

Autoritatea de reglementare sau altă autoritate națională competentă ia măsurile necesare pentru a garanta fiabilitatea informațiilor oferite de către furnizori clienților lor, în temeiul prezentului articol, precum și faptul că aceste informații sunt transmise, la nivel național, într-un mod clar comparabil.

(10) Statele membre iau măsurile pentru atingerea obiectivelor de coeziune economică și socială, de siguranță a alimentării și de protecție a mediului, care cuprind măsuri de gestionare orientată către eficiență energetică și satisfacerea cererii, precum și de combatere a schimbărilor climatice, după caz. Aceste măsuri pot include, în special, oferirea de stimulente economice adecvate, folosindu-se, după caz, toate instrumentele existente la nivel național și comunitar, pentru întreținerea și construirea infrastructurii de rețea necesare, inclusiv a capacității de interconexiune.

(11) În vederea promovării eficienței energetice, statele membre sau, atunci când un stat membru a stabilit astfel, autoritatea de reglementare recomandă întreprinderilor din sectorul energiei electrice să optimizeze utilizarea energiei electrice, de exemplu, prin furnizarea de servicii de gestionare a energiei, prin elaborarea de formule inovatoare de stabilire a prețului sau prin introducerea de sisteme de măsurare și de rețele inteligente, atunci când este cazul.

(12) Statele membre asigură crearea unor puncte unice de informare pentru a pune la dispoziția consumatorilor toate informațiile necesare cu privire la drepturile lor, legislația în vigoare și la căile de soluționare a litigiilor de care dispun în cazul unui dezacord. Astfel de puncte de informare pot face parte din punctele de informare generală a consumatorilor.

(13) Statele membre garantează că este înființat un mecanism independent, de exemplu, un mediator pentru energie sau un organism pentru consumatori pentru tratarea eficientă a plângerilor și soluționarea extrajudiciară a litigiilor.

(14) Statele membre pot decide să nu aplice dispozițiile articolelor 7, 8, 32 și/sau 34, în măsura în care aplicarea acestora ar obstrucționa realizarea, de drept sau de fapt, a obligațiilor impuse întreprinderilor din domeniul energiei electrice în interesul economic general și dezvoltarea comerțului nu ar fi afectată atât de mult încât să contravină intereselor Comunității. Interesele comunitare cuprind, între altele, concurența referitoare la clienții eligibili, în conformitate cu prezenta directivă și cu articolul 86 din tratat.

(15) La punerea în aplicare a prezentei directive, statele membre informează Comisia cu privire la toate măsurile adoptate pentru îndeplinirea obligațiilor de serviciu universal și de serviciu public, inclusiv protecția consumatorului și protecția mediului, precum și cu privire la posibilul lor efect asupra concurenței pe plan național și internațional, indiferent dacă aceste măsuri necesită sau nu o derogare de la prezenta directivă. Statele membre notifică Comisia, la fiecare doi ani, cu privire la orice modificare adusă acestor măsuri, indiferent dacă respectivele modificări necesită sau nu o derogare de la prezenta directivă.

(16) Comisia stabilește, după consultarea părților interesate relevante, inclusiv a statelor membre, a autorităților de reglementare naționale, a organizațiilor de consumatori, a întreprinderilor din sectorul energiei electrice, precum și, ca urmare a progreselor înregistrate, a partenerilor sociali, o listă de control a consumatorului de energie clară și concisă și care oferă consumatorilor de energie informații practice referitoare la drepturilor lor. Statele membre garantează că furnizorii de energie electrică sau operatorii de distribuție, în cooperare cu autoritatea de reglementare, iau măsurile necesare pentru a prezenta tuturor clienților lor un exemplar al listei consumatorului de energie și pentru a garanta că aceasta este pusă la dispoziția publicului.

Articolul 4

Monitorizarea siguranței în alimentarea cu energie

Statele membre asigură monitorizarea aspectelor privind siguranța alimentării. Atunci când consideră oportun, statele membre pot delega această atribuție autorităților de reglementare menționate la articolul 35. O astfel de monitorizare se referă, în special, la echilibrul cerere/ofertă de pe piața națională, la nivelul cererii viitoare prognozate și capacitatea suplimentară avută în vedere, planificată sau în construcție, la calitatea și nivelul de întreținere a rețelelor, precum și la măsurile necesare pentru a se face față vârfurilor de cerere și deficitului de alimentare a unuia sau mai multor furnizori. Autoritățile competente publică la fiecare doi ani, până la 31 iulie, un raport care să evidențieze constatările făcute în monitorizarea acestor aspecte, precum și orice măsuri luate sau preconizate în vederea abordării lor, și înaintează imediat acest raport Comisiei.

Articolul 5

Norme tehnice

Autoritățile de reglementare, în cazul în care statele membre au decis astfel, sau statele membre asigură definirea criteriilor tehnice de siguranță, precum și elaborarea și publicarea normelor tehnice care stabilesc cerințele tehnice minime de proiectare și exploatare pentru conectarea la sistem a instalațiilor de producere, a sistemelor de distribuție, a echipamentelor consumatorilor care se conectează direct, a circuitelor de interconectare și a liniilor directe. Aceste norme tehnice asigură interoperabilitatea sistemelor și sunt obiective și nediscriminatorii. Agenția poate face recomandările corespunzătoare în vederea obținerii compatibilității acestor norme, dacă este cazul. Aceste norme sunt notificate Comisiei în conformitate cu articolul 8 din Directiva 98/34/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 iunie 1998 de stabilire a unei proceduri pentru furnizarea de informații în domeniul standardelor și reglementărilor tehnice și al normelor privind serviciile societății informaționale ⁽¹⁾.

Articolul 6

Promovarea cooperării regionale

(1) Statele membre, precum și autoritățile de reglementare cooperează între ele în vederea integrării piețelor lor naționale cel puțin la unul sau mai multe niveluri regionale, ca un prim pas către liberalizarea totală a pieței interne. În special, autoritățile de

reglementare, în cazul în care statele membre au decis astfel, sau statele membre promovează și facilitează cooperarea dintre operatorii de transport și de sistem la nivel regional, inclusiv în ceea ce privește aspectele transfrontaliere, cu scopul de a crea o piață internă competitivă a energiei electrice, încurajează coerența cadrului juridic, de reglementare și tehnic al acestora și facilitează integrarea sistemelor izolate de energie electrică existente încă în prezent în Comunitate. Zonele geografice acoperite de această cooperare regională includ cooperarea în zonele geografice definite în conformitate cu articolul 12 alineatul (3) din Regulamentul (CE) nr. 714/2009. O astfel de cooperare poate să acopere alte zone geografice.

(2) Agenția cooperează cu autoritățile de reglementare naționale și cu operatorii de transport și de sistem pentru a asigura compatibilitatea cadrelor de reglementare între regiuni, în vederea creării unei piețe interne competitive a energiei electrice. În cazul în care agenția apreciază că sunt necesare norme obligatorii privind o astfel de cooperare, aceasta face recomandările corespunzătoare.

(3) În cursul punerii în aplicare a prezentei directive, statele membre se asigură că operatorii de transport și de sistem posedă unul sau mai multe sisteme integrate la nivel regional, care acoperă două sau mai multe state membre, pentru alocarea capacităților și verificarea siguranței rețelei.

(4) În cazul în care operatorii de transport și de sistem integrați vertical participă la o întreprindere comună instituită pentru punerea în aplicare a unei astfel de cooperări, întreprinderea comună stabilește și pune în aplicare un program de conformitate care prezintă măsurile care trebuie luate pentru a se asigura excluderea practicilor discriminatorii și anticoncurențiale. Programul de conformitate enumeră obligațiile specifice impuse angajaților pentru realizarea obiectivului de excludere a practicilor discriminatorii și anticoncurențiale. Programul este supus aprobării agenției. Respectarea programului este monitorizată independent de agenții de conformitate ai operatorilor de transport și de sistem din întreprinderea integrată vertical.

CAPITOLUL III

PRODUCEREA

Articolul 7

Procedura de autorizare pentru noile capacități

(1) Pentru construirea de noi capacități de producere, statele membre adoptă o procedură de autorizare care se desfășoară după criterii obiective, transparente și nediscriminatorii.

(2) Statele membre stabilesc criteriile de acordare a autorizațiilor pentru construirea de capacități de producere pe teritoriul lor. Pentru stabilirea acestor criterii, statele membre iau în considerare:

(a) siguranța și securitatea sistemelor electrice, a instalațiilor și a echipamentelor asociate;

⁽¹⁾ JO L 204, 21.7.1998, p. 37.

- (b) protecția sănătății și siguranței publice;
- (c) protecția mediului;
- (d) ocuparea terenurilor și alegerea amplasamentelor;
- (e) utilizarea domeniului public;
- (f) eficiența energetică;
- (g) natura surselor primare;
- (h) caracteristicile specifice solicitantului, cum ar fi capacitățile tehnice, economice și financiare;
- (i) conformitatea cu măsurile adoptate în temeiul articolului 3;
- (j) contribuția la crearea de capacități pentru realizarea obiectivului global comunitar, potrivit căruia energia din surse regenerabile să reprezinte cel puțin 20 % din consumul final brut de energie al Comunității în 2020, obiectiv menționat la articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2009/28/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2009 privind promovarea utilizării de energie din surse regenerabile ⁽¹⁾; și
- (k) contribuția la crearea de capacități pentru reducerea emisiilor.

(3) Statele membre se asigură că există proceduri de autorizare specifice pentru producerea mică și descentralizată și/sau producerea distribuită, care iau în considerare dimensiunea lor limitată și impactul lor potențial.

Statele membre pot elabora linii directoare pentru procedura de autorizare specifică. Autoritățile de reglementare naționale sau alte autorități naționale competente, inclusiv autoritățile de planificare, revizuiesc aceste linii directoare și pot recomanda modificări.

În cazul în care statele membre au decis utilizarea specifică a terenurilor care să permită proceduri aplicabile noilor proiecte majore de infrastructură în procesul de creare de capacități, acestea, după caz, includ construcția de noi capacități de producere în domeniul de aplicare al acestor proceduri și le aplică într-un mod nediscriminatoriu și într-un interval adecvat.

(4) Procedurile și criteriile de autorizare sunt făcute publice. Solicitanții sunt informați cu privire la motivele oricărui refuz de acordare a autorizației. Motivele trebuie să fie obiective, nediscriminatorii, bine întemeiate și pe deplin fundamentate. De asemenea, solicitantului îi sunt puse la dispoziție căi de atac.

Articolul 8

Procedura de ofertare pentru noile capacități

(1) Statele membre asigură, în interesul siguranței alimentării, posibilitatea prevederii de noi capacități sau măsuri de gestionare orientată către eficiență energetică și satisfacerea cererii, printr-o procedură de ofertare sau orice procedură echivalentă din punctul

de vedere al transparenței și nediscriminării, pe baza unor criterii publicate. Cu toate acestea, procedurile respective pot fi lansate numai în cazul în care, pe baza procedurii de autorizare, capacitatea de producere care se construiește sau măsurile de gestionare orientată către eficiență energetică și satisfacerea cererii care urmează să fie adoptate nu sunt suficiente pentru a asigura siguranța alimentării.

(2) Statele membre pot asigura, în interesul protecției mediului și al promovării tehnologiilor de ultimă oră, posibilitatea de a achiziționa noi capacități prin intermediul unor proceduri de ofertare pe baza unor criterii publicate. Aceste proceduri de ofertare se pot referi la noi capacități sau la măsuri de gestionare orientată către eficiență energetică și satisfacerea cererii. Cu toate acestea, procedura de ofertare poate fi lansată numai în cazul în care, în baza procedurii de autorizare, capacitatea de producere care se construiește sau măsurile care urmează să fie adoptate nu sunt suficiente pentru realizarea acestor obiective.

(3) Informațiile privind procedura de ofertare pentru capacitățile de producere și măsurile de gestionare orientată către eficiență energetică și satisfacerea cererii se publică în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* cu cel puțin șase luni înainte de termenul final pentru depunerea ofertelor.

Caietul de sarcini se pune la dispoziția oricărei întreprinderi interesate stabilite pe teritoriul unui stat membru, astfel încât aceasta să aibă suficient timp să își depună oferta.

În vederea asigurării principiului transparenței și nediscriminării, caietul de sarcini conține descrierea detaliată a specificațiilor contractului și a procedurii care trebuie urmată de către toți ofertanții, precum și lista completă a criteriilor care determină selecția ofertanților și atribuirea contractului, inclusiv stimulentele, cum ar fi subvențiile, care sunt acoperite de ofertă. Specificațiile respective se pot referi și la domeniile prevăzute la articolul 7 alineatul (2).

(4) Atunci când invitațiile de participare la procedura de ofertare se referă la capacitatea de producere necesară, trebuie luate în considerare și ofertele de furnizare de energie electrică cu garanții pe termen lung, propuse de unitățile de producție existente, cu condiția ca acestea să permită acoperirea nevoilor suplimentare.

(5) Statele membre desemnează o autoritate sau un organism public sau privat independent de activitățile de producere, transport, distribuție și furnizare a energiei electrice, care poate fi autoritatea de reglementare menționată la articolul 35 alineatul (1), pentru a răspunde de organizarea, monitorizarea și controlul procedurii de ofertare menționate la alineatele (1)-(4) din prezentul articol. Atunci când este total independent față de alte activități care nu au legătură cu sistemul de transport din punctul de vedere al proprietății, operatorul de transport și de sistem poate fi desemnat ca organismul răspunzător de organizarea, monitorizarea și controlul procedurii de ofertare. Această autoritate sau acest organism ia toate măsurile necesare pentru a asigura confidențialitatea informațiilor conținute în oferte.

⁽¹⁾ JO L 140, 5.6.2009, p. 16.

CAPITOLUL IV

EXPLOATAREA SISTEMELOR DE TRANSPORT

Articolul 9

Separarea sistemelor de transport și a operatorilor de transport și de sistem

- (1) Statele membre se asigură că de la 3 martie 2012:
- (a) toate întreprinderile care dețin în proprietate sisteme de transport acționează ca operatori de transport și de sistem;
- (b) aceeași persoană sau aceleași persoane nu au dreptul:
- (i) să exercite, direct sau indirect, controlul asupra unei întreprinderi care desfășoară oricare dintre activitățile de producere sau de furnizare și să exercite, direct sau indirect, controlul sau să exercite vreun drept asupra unui operator de transport și de sistem sau asupra unui sistem de transport; sau
- (ii) să exercite, direct sau indirect, controlul asupra unui operator de transport și de sistem sau asupra unui sistem de transport și să exercite, direct sau indirect, controlul sau să exercite vreun drept asupra unei întreprinderi care desfășoară oricare dintre activitățile de producere sau de furnizare;
- (c) aceeași persoană sau aceleași persoane nu sunt abilitate să numească membri în consiliul de supraveghere, în consiliul de administrație sau în alte organisme care reprezintă întreprinderea din punct de vedere juridic în cazul unui operator de transport și de sistem sau în cazul unui sistem de transport și, de asemenea, să exercite, direct sau indirect, controlul sau să exercite vreun drept asupra unei întreprinderi care desfășoară oricare dintre activitățile de producere sau de furnizare; precum și
- (d) aceeași persoană nu este abilitată să fie membru în consiliul de supraveghere, în consiliul de administrație sau în alte organisme care reprezintă întreprinderea din punct de vedere juridic, atât în cazul unei întreprinderi care desfășoară oricare dintre activitățile de producere sau de furnizare, cât și în cazul unui operator de transport și de sistem sau al unui sistem de transport.
- (2) Drepturile menționate la alineatul (1) literele (b) și (c) cuprind, în special:
- (a) competența de a exercita drepturi de vot;
- (b) competența de a numi membri în consiliul de supraveghere, consiliul de administrație sau alte organe care reprezintă întreprinderea din punct de vedere juridic; sau
- (c) deținerea unei cote majoritare.
- (3) În sensul alineatului (1) litera (b), noțiunea de „întreprindere care desfășoară oricare dintre activitățile de producție sau de furnizare” include noțiunea de „întreprindere care desfășoară oricare dintre activitățile de producție sau de furnizare” în sensul Directivei 2009/73/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă în

sectorul gazelor naturale ⁽¹⁾, iar termenii „operator de transport și de sistem” și „sistem de transport” includ și termenii „operator de transport și de sistem” și „sistem de transport” în sensul directivei respective.

(4) Statele membre pot permite derogări de la alineatul (1) literele (b) și (c) până la 3 martie 2013, cu condiția ca operatorii de transport și de sistem să nu facă parte dintr-o întreprindere integrată vertical.

(5) Obligația prevăzută la alineatul (1) litera (a) se consideră îndeplinită în cazul în care două sau mai multe întreprinderi care dețin sisteme de transport au creat o asociație în participațiune care exercită rolul de operator de transport și de sistem în două sau mai multe state membre pentru sistemele de transport în cauză. Nicio altă întreprindere nu poate lua parte la asociația în participațiune decât dacă a fost aprobată în temeiul articolului 13 ca operator de sistem independent sau ca operator de transport independent în sensul capitolului V.

(6) În vederea punerii în aplicare a prezentului articol, în cazul în care persoana menționată la alineatul (1) literele (b), (c) și (d) este statul membru sau un alt organism public, se consideră că două organisme publice diferite care exercită controlul, pe de o parte, asupra unui operator de transport și de sistem sau asupra unui sistem de transport și, pe de altă parte, asupra unei întreprinderi care desfășoară oricare dintre activitățile de producere sau de furnizare, nu sunt aceeași persoană sau aceleași persoane.

(7) Statele membre se asigură că informațiile sensibile din punct de vedere comercial menționate la articolul 16 deținute de un operator de transport și de sistem care a făcut parte dintr-o întreprindere integrată vertical, precum și de personalul acestuia, nu sunt transferate către întreprinderi care desfășoară oricare dintre activitățile de producere sau de furnizare.

(8) În cazul în care, la 3 septembrie 2009, sistemul de transport aparține unei întreprinderi integrate vertical, un stat membru poate decide să nu aplice alineatul (1).

În acest caz, statele membre vizate:

(a) fie desemnează un operator de sistem independent în conformitate cu articolul 13, sau

(b) fie respectă dispozițiile capitolului V.

(9) În cazul în care, la 3 septembrie 2009, sistemul de transport aparține unei întreprinderi integrate vertical și sunt în vigoare măsuri care garantează o mai mare independență efectivă a operatorului de transport și de sistem decât dispozițiile capitolului V, un stat membru poate decide să nu aplice alineatul (1).

(10) Înainte de a fi aprobată și desemnată în calitate de operator de transport și de sistem în temeiul alineatului (9) al prezentului articol, o întreprindere este certificată în conformitate cu procedurile prevăzute la articolul 10 alineatele (4), (5) și (6) din prezenta directivă și la articolul 3 din Regulamentul (CE) nr. 714/2009, în temeiul cărora Comisia verifică dacă măsurile în vigoare garantează în mod evident o mai mare independență efectivă a operatorului de transport și de sistem decât dispozițiile capitolului V.

⁽¹⁾ A se vedea pagina 94 din prezentul Jurnal Oficial.

(11) O întreprindere integrată vertical care deține în proprietate un sistem de transport nu poate fi în niciun caz împiedicată să adopte măsurile necesare în vederea respectării alineatului (1).

(12) Întreprinderile care desfășoară oricare dintre activitățile de producere sau de furnizare nu poate în niciun caz, direct sau indirect, să exercite controlul sau să își exercite vreun drept cu privire la operatorii de transport și de sistem separați din statele membre care aplică dispozițiile alineatului (1).

Articolul 10

Desemnarea și certificarea operatorilor de transport și de sistem

(1) Înainte de a fi aprobată și desemnată în calitate de operator de transport și de sistem, o întreprindere este certificată în conformitate cu procedurile prevăzute la alineatele (4), (5) și (6) din prezentul articol și la articolul 3 din Regulamentul (CE) nr. 714/2009.

(2) Întreprinderile care dețin un sistem de transport și care au fost certificate de autoritatea de reglementare națională, în temeiul procedurii de certificare de mai jos, ca îndeplinind cerințele articolului 9 sunt aprobate și desemnate de către statele membre ca operatori de transport și de sistem. Desemnarea operatorilor de transport și de sistem este notificată Comisiei Europene și se publică în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*.

(3) Operatorii de transport și de sistem notifică autorității de reglementare orice tranzacție planificată care poate necesita o reevaluare a conformității acesteia cu cerințele articolului 9.

(4) Autoritățile de reglementare monitorizează respectarea permanentă de către operatorii de transport și de sistem a cerințelor articolului 9. Aceste autorități deschid o procedură de certificare în scopul asigurării respectării dispozițiilor respective:

- (a) în urma notificării de către operatorul de transport și de sistem în temeiul alineatului (3);
- (b) din proprie inițiativă, atunci când au luat cunoștință de faptul că o modificare planificată a drepturilor sau a influenței asupra proprietarilor de transport și de sistem sau asupra operatorilor de transport și de sistem poate duce la încălcarea dispozițiilor articolului 9, sau atunci când au motive să considere că s-ar fi produs o asemenea încălcare; sau
- (c) la cererea motivată a Comisiei.

(5) Autoritățile de reglementare adoptă o decizie cu privire la certificarea unui operator de transport și de sistem în termen de patru luni de la data notificării de către acesta sau de la data solicitării din partea Comisiei. După expirarea acestui termen, certificarea se consideră acordată. Decizia explicită sau tacită a autorităților de reglementare poate deveni efectivă numai după încheierea procedurii prevăzute la alineatul (6).

(6) Decizia explicită sau tacită cu privire la certificarea unui operator de transport și de sistem este notificată fără întârziere Comisiei de către autoritatea de reglementare, împreună cu toate informațiile pertinente aferente. Comisia acționează în conformitate cu procedura prevăzută la articolul 3 din Regulamentul (CE) nr. 714/2009.

(7) Autoritățile de reglementare și Comisia pot solicita operatorilor de transport și de sistem și întreprinderilor care desfășoară oricare dintre activitățile de producere sau de furnizare orice informații relevante pentru îndeplinirea atribuțiilor acestora, în temeiul prezentului articol.

(8) Autoritățile de reglementare și Comisia păstrează confidențialitatea informațiilor sensibile din punct de vedere comercial.

Articolul 11

Certificarea în raport cu țările terțe

(1) Atunci când un proprietar al unui sistem de transport sau un operator de transport și de sistem, care este controlat de o persoană sau de persoane dintr-una sau mai multe țări terțe, solicită o certificare, autoritatea de reglementare notifică Comisia.

Autoritatea de reglementare notifică, de asemenea, fără întârziere Comisia cu privire la orice circumstanțe în urma cărora o persoană sau persoane dintr-una sau mai multe țări terțe ar dobândi controlul asupra unui sistem de transport sau asupra unui operator de transport și de sistem.

(2) Operatorii de transport și de sistem notifică autorității de reglementare orice circumstanțe în baza cărora o persoană sau persoane dintr-una sau mai multe țări terțe ar dobândi controlul asupra sistemului de transport sau asupra operatorului de transport și de sistem.

(3) Autoritatea de reglementare adoptă un proiect de decizie cu privire la certificarea unui operator de transport și de sistem în termen de patru luni de la data notificării de către operatorul de transport și de sistem. Aceasta refuză certificarea în cazul în care nu se demonstrează:

- (a) că entitatea în cauză îndeplinește cerințele de la articolul 9; precum și
- (b) în fața autorității de reglementare sau altei autorități competente desemnate de statul membru, faptul că acordarea certificării nu va pune în pericol siguranța alimentării cu energie a statului membru și a Comunității. În examinarea acestui aspect, autoritatea de reglementare sau altă autoritate competentă desemnată în acest sens ține seama de:
 - (i) drepturile și obligațiile Comunității față de țara terță respectivă în temeiul dreptului internațional, inclusiv al oricărui acord încheiat cu una sau mai multe țări terțe la care Comunitatea este parte și în care sunt abordate aspecte legate de siguranța alimentării cu energie;

- (ii) drepturile și obligațiile statului membru față de țara terță respectivă în temeiul acordurilor încheiate cu țara terță respectivă, în măsura în care acestea respectă dreptul comunitar; precum și
- (iii) alte elemente specifice ale cazului și de țara terță implicată.
- (4) Autoritatea de reglementare notifică fără întârziere Comisiei decizia luată, împreună cu toate informațiile relevante referitoare la aceasta.
- (5) Statele membre se asigură că autoritatea de reglementare și/sau autoritatea competentă desemnată menționată la alineatul (3) litera (b), înainte ca autoritatea de reglementare să adopte o decizie cu privire la certificare, solicită un aviz Comisiei cu privire la faptul că:
- (a) entitatea respectivă respectă cerințele articolului 9; precum și
- (b) acordarea certificării nu va pune în pericol siguranța alimentării cu energie a Comunității.
- (6) Comisia examinează cererea menționată la alineatul (5) de îndată ce o primește. În termen de două luni de la primirea cererii, Comisia transmite avizul său autorității de reglementare naționale, sau, în cazul în care cererea a fost înaintată de autoritatea competentă desemnată, către aceasta.
- În pregătirea avizului, Comisia poate solicita opiniile agenției, ale statului membru în cauză și ale părților interesate. În cazul în care există o astfel de solicitare din partea Comisiei, termenul de două luni se prelungește cu două luni.
- În cazul în care Comisia nu emite un aviz în termenul menționat în primul și al doilea paragraf, se consideră că Comisia nu a ridicat obiecții cu privire la decizia autorității de reglementare.
- (7) Atunci când evaluează dacă controlul de către o persoană sau de către persoane dintr-una sau mai multe țări terțe pune în pericol siguranța alimentării cu energie a Comunității, Comisia ține seama de:
- (a) elementele specifice ale cazului și de țara sau țările terțe implicate, precum și
- (b) drepturile și obligațiile dobândite de Comunitate față de țara sau țările terțe în cauză în temeiul dreptului internațional, inclusiv în temeiul unui acord încheiat cu una sau mai multe țări terțe la care Comunitatea este parte și în care sunt abordate aspecte legate de siguranța alimentării.
- (8) În termen de două luni de la încheierea termenului menționat la alineatul (6), autoritatea de reglementare națională adoptă decizia finală cu privire la certificare. În adoptarea deciziei finale, autoritatea de reglementare națională ține seama în cel mai înalt grad de avizul Comisiei. În orice caz, statele membre au dreptul de a refuza certificarea atunci când acordarea acesteia pune în pericol siguranța alimentării cu energie a statului membru respectiv sau siguranța alimentării cu energie a unui alt stat

membru. În cazul în care statul membru a desemnat o altă autoritate competentă pentru a analiza alineatul (3) litera (b), acesta poate solicita autorității de reglementare naționale să adopte decizia finală în conformitate cu evaluarea autorității competente respective. Decizia finală a autorității de reglementare naționale și avizul Comisiei se publică împreună. În cazul în care decizia finală diferă de avizul Comisiei, statul membru în cauză furnizează și publică, împreună cu decizia respectivă, motivele respectivei decizii.

(9) Nicio dispoziție a prezentului articol nu aduce atingere dreptului statelor membre de a exercita, în conformitate cu dreptul comunitar, controale naționale legale pentru a-și proteja interesele legitime de siguranță publică.

(10) Comisia poate adopta linii directoare care să stabilească detaliile procedurii care trebuie urmată în vederea punerii în aplicare a prezentului articol. Măsurile respective, destinate să modifice elemente neesențiale ale prezentei directive, prin completarea acesteia, se adoptă în conformitate cu procedura de reglementare cu control menționată la articolul 46 alineatul (2).

(11) Prezentul articol, cu excepția alineatului (3) litera (a), se aplică, de asemenea, statelor membre care fac obiectul unei derogări în temeiul articolului 44.

Articolul 12

Atribuțiile operatorilor de transport și de sistem

Fiecare operator de transport și de sistem are obligația:

- (a) să asigure capacitatea pe termen lung a sistemului de a satisface cererile rezonabile de transport de energie electrică, să exploateze, să întrețină și să dezvolte în condiții economice sisteme de transport sigure, fiabile și eficiente, care să respecte mediul înconjurător;
- (b) să garanteze mijloace adecvate pentru îndeplinirea obligațiilor privind serviciul public;
- (c) să contribuie la siguranța alimentării prin capacități de transport adecvate și sisteme fiabile;
- (d) să gestioneze fluxurile de energie electrică din sistem, ținând seama de schimburile cu alte sisteme interconectate. În acest scop, operatorul de transport și de sistem răspunde de asigurarea unui sistem de energie electrică sigur, fiabil și eficient și, în acest context, de asigurarea disponibilității tuturor serviciilor de sistem, inclusiv acelea oferite ca răspuns la cerere, în măsura în care această disponibilitate nu depinde de niciun alt sistem de transport cu care este interconectat sistemul său;
- (e) să furnizeze operatorului oricărui alt sistem interconectat cu sistemul său informații suficiente pentru a asigura siguranța și eficiența exploatarei, dezvoltarea coordonată și interoperabilitatea sistemului interconectat;

- (f) să asigure un tratament nediscriminatoriu între utilizatorii sau categoriile de utilizatori ai sistemului, evitând în special discriminarea în favoarea întreprinderilor sale conexe;
- (g) să furnizeze informațiile necesare utilizatorilor de rețea pentru accesul eficient la rețea, precum și
- (h) să colecteze venituri rezultate din gestionarea congestiilor, precum și plăți efectuate în temeiul mecanismului de compensare între operatorii de transport și de sistem în conformitate cu articolul 13 din Regulamentul (CE) nr. 714/2009, acordând și gestionând accesul terților și oferind explicații motivate, atunci când refuză un astfel de acces, sub supravegherea autorităților de reglementare naționale. Atunci când își îndeplinesc sarcinile în conformitate cu prezentul articol, operatorii de transport și de sistem facilitează, cu precădere, integrarea pieței.

Articolul 13

Operatorii de sistem independenți

- (1) În cazul în care sistemul de transport aparține unei întreprinderi integrate vertical la 3 septembrie 2009, statele membre pot decide să nu aplice articolul 9 alineatul (1) și să desemneze un operator de sistem independent la propunerea proprietarului sistemului de transport. Numirea respectivă este supusă aprobării Comisiei.
- (2) Statul membru poate aproba și desemna un operator de sistem independent numai în cazul în care:
 - (a) operatorul candidat a demonstrat că îndeplinește cerințele prevăzute la articolul 9 alineatul (1) literele (b), (c) și (d);
 - (b) operatorul candidat a demonstrat că dispune de resursele financiare, tehnice, fizice și umane necesare pentru îndeplinirea atribuțiilor sale în conformitate cu articolul 12;
 - (c) operatorul candidat și-a asumat angajamentul de a respecta un plan de dezvoltare a rețelei pe zece ani monitorizat de autoritatea de reglementare;
 - (d) proprietarul sistemului de transport și-a demonstrat capacitatea de a respecta obligațiile care îi revin în temeiul alineatului (5). În acest scop, acesta prezintă toate proiectele de contracte cu întreprinderea candidată și cu orice altă entitate relevantă, și
 - (e) operatorul candidat și-a demonstrat capacitatea de a respecta obligațiile care îi revin în temeiul Regulamentului (CE) nr. 714/2009, inclusiv cooperarea dintre operatorii de transport și de sistem la nivel european și regional.
- (3) Întreprinderile care au fost certificate de autoritatea de reglementare ca îndeplinind cerințele de la articolul 11 alineatul (2) din prezentul articol sunt aprobate și desemnate de către statele membre ca operatori de sistem independenți. Se aplică procedura de certificare prevăzută la articolul 10 din prezenta directivă și la articolul 3 din Regulamentul (CE) nr. 714/2009, fie la articolul 11 din prezenta directivă.

(4) Fiecare operator de sistem independent răspunde de acordarea și gestionarea accesului terților, inclusiv de colectarea tarifelor de acces la rețea, a veniturilor rezultate din gestionarea congestiilor și a plăților efectuate în temeiul mecanismului de compensare între operatorii de sisteme de transport și de sistem în conformitate cu articolul 13 din Regulamentul (CE) nr. 714/2009, precum și de exploatarea, întreținerea și dezvoltarea sistemului de transport și de garantarea capacității pe termen lung a acestuia de a satisface cererile rezonabile prin planificarea investițiilor. În ceea ce privește dezvoltarea sistemului de transport, operatorul de sistem independent este responsabil de planificarea (inclusiv de procedura de autorizare), construirea și darea în exploatare a noii infrastructuri. În acest scop, operatorul de sistem independent acționează ca un operator de transport și de sistem în conformitate cu prezentul capitol. Proprietarii de sisteme de transport nu pot fi responsabili de acordarea și gestionarea accesului terților și nici de planificarea investițiilor.

(5) În cazul desemnării unui operator de sistem independent, proprietarul sistemului de transport:

- (a) asigură pe deplin cooperarea și sprijinul necesare operatorului de sistem independent în vederea îndeplinirii atribuțiilor acestuia, furnizându-i în special toate informațiile relevante;
- (b) finanțează investițiile decise de către operatorul de sistem independent și aprobate de către autoritatea de reglementare sau își dă acordul ca acestea să fie finanțate de către orice parte interesată, inclusiv de către operatorul de sistem independent. Măsurile relevante cu privire la finanțare fac obiectul aprobării de către autoritatea de reglementare. Înainte de a aproba astfel de măsuri, autoritatea de reglementare se consultă atât cu proprietarul activelor, cât și cu celelalte părți interesate;
- (c) deține răspunderea privind activele rețelei, cu excepția răspunderii privind atribuțiile operatorului de sistem independent; precum și
- (d) oferă garanții pentru facilitarea finanțării eventualelor extinderi ale rețelei, cu excepția investițiilor pentru care și-a dat acordul să fie finanțate de către orice parte interesată, inclusiv de către operatorul de sistem independent, în temeiul literei (b).
- (6) În strânsă cooperare cu autoritatea de reglementare, autoritatea națională competentă în materie de concurență este învestită cu toate competențele necesare pentru a monitoriza în mod eficient respectarea de către proprietarul sistemului de transport a obligațiilor sale în temeiul alineatului (5).

Articolul 14

Separarea proprietarilor de sisteme de transport

- (1) În cazul în care a fost desemnat un operator de sistem independent, un proprietar de sistem de transport care face parte dintr-o întreprindere integrată vertical este independent, cel puțin în ceea ce privește statutul său juridic, organizarea și procesul decizional, față de alte activități care nu au legătură cu transportul.

(2) Pentru a asigura independența proprietarilor de sisteme de transport menționați la alineatul (1), se aplică următoarele criterii minime:

- (a) persoanele cu funcție de conducere în cadrul managementului unui proprietar de sistem de transport nu pot face parte din structurile întreprinderii integrate din domeniul energiei electrice, care răspunde, direct sau indirect, de gestionarea zilnică a activităților de producere, distribuție și furnizare a energiei electrice;
- (b) luarea unor măsuri corespunzătoare pentru a se garanta faptul că interesele profesionale ale persoanelor cu funcție de conducere ale unui proprietar de sistem de transport sunt luate în considerare în așa fel încât să se asigure capacitatea acestora de a acționa independent; precum și
- (c) proprietarul sistemului de transport stabilește un program de conformitate, care conține măsurile luate pentru a garanta excluderea practicilor discriminatorii, și asigură monitorizarea adecvată a respectării acestui program. Programul de conformitate stabilește obligațiile specifice impuse angajaților pentru realizarea obiectivelor respective. Persoana sau organismul care răspunde de monitorizarea programului de conformitate prezintă autorității de reglementare un raport anual cu privire la măsurile luate. Acest raport anual trebuie publicat.

(3) Comisia poate adopta linii directoare pentru a garanta respectarea deplină și efectivă de către proprietarii de sisteme de transport a dispozițiilor alineatului (2) din prezentul articol. Măsurile respective, destinate să modifice elemente neesențiale ale prezentei directive, prin completarea acesteia, se adoptă în conformitate cu procedura de reglementare cu control menționată la articolul 46 alineatul (2).

Articolul 15

Dispecerizare și echilibrare

(1) Fără a aduce atingere furnizării de energie electrică în baza obligațiilor contractuale, inclusiv cele care decurg din caietul de sarcini, operatorul de transport și de sistem, în cazul în care îndeplinește această funcție, răspunde de dispecerizarea instalațiilor de producere din zona sa și de stabilirea utilizării interconexiunilor cu celelalte sisteme.

(2) Dispecerizarea instalațiilor de producere și utilizarea interconexiunilor se stabilesc în baza unor criterii care sunt aprobate de către autoritățile de reglementare naționale competente și care trebuie să fie obiective, publicate și aplicate într-un mod nediscriminatoriu, în vederea asigurării funcționării corespunzătoare a pieței interne a energiei electrice. Criteriile țin seama de ordinea de prioritate economică a energiei electrice provenite de la instalațiile de producere disponibile sau din transferurile prin interconexiuni, precum și de constrângerile de ordin tehnic ale sistemului.

(3) Un stat membru impune operatorilor de sistem ca, la dispecerizarea instalațiilor de producere care folosesc surse de energie regenerabile, să procedeze în conformitate cu articolul 16 din Directiva 2009/28/CE. Statul membru poate, de asemenea, solicita operatorului de sistem ca, la dispecerizarea instalațiilor de producere, să acorde prioritate instalațiilor de producere combinată de energie electrică și termică.

(4) Din motive de siguranță a alimentării, un stat membru poate dispune să li se acorde prioritate la dispecerizare instalațiilor de producere care folosesc, ca sursă primară de energie, combustibili indigeni, într-un procent care să nu depășească, într-un an calendaristic, 15 % din totalul energiei primare necesare pentru producerea energiei electrice consumate în statul membru respectiv.

(5) Autoritățile de reglementare, în cazul în care statele membre au decis astfel, sau statele membre solicită operatorilor de transport și de sistem să respecte standardele minime privind întreținerea și dezvoltarea sistemului de transport, inclusiv capacitățile de interconexiune.

(6) Operatorii de transport și de sistem cumpără energia pe care o folosesc pentru a acoperi pierderile de energie și rezervele de capacitate conform unor proceduri transparente, nediscriminatorii și bazate pe reguli de piață, de fiecare dată când îndeplinesc această funcție.

(7) Regulile adoptate de operatorii de transport și de sistem pentru echilibrarea sistemului de energie electrică sunt obiective, transparente și nediscriminatorii, inclusiv regulile de încadrare tarifară a utilizatorilor rețelei în cazul inducerii de dezechilibre în rețea. Condițiile, inclusiv regulile și tarifele aplicabile prestării acestor servicii de către operatorii de transport și de sistem se stabilesc în mod nediscriminatoriu și ținând seama de costuri, în conformitate cu o metodologie compatibilă cu articolul 37 alineatul (6), și trebuie publicate.

Articolul 16

Obligația de confidențialitate impusă proprietarilor de sisteme de transport și operatorilor de transport și de sistem

(1) Fără a aduce atingere articolului 30 sau oricărei alte obligații legale în materie de dezvăluire a informațiilor, fiecare operator de transport și de sistem și fiecare proprietar de sistem de transport păstrează confidențialitatea informațiilor sensibile din punct de vedere comercial pe care le-au obținut în cursul desfășurării activităților lor și împiedică dezvăluirea discriminatorie de informații referitoare la propriile activități și care ar putea induce avantaje economice. În special, nu divulgă nicio informație sensibilă din punct de vedere comercial către celelalte părți ale întreprinderii decât în cazul în care acest lucru se impune în vederea încheierii unei tranzacții comerciale. În scopul garantării respectării depline a normelor privind separarea juridică a informațiilor, statele membre se asigură, de asemenea, că proprietarul sistemului de transport și partea rămasă din întreprindere nu utilizează servicii comune, de exemplu nu utilizează servicii juridice comune, cu excepția serviciilor pur administrative sau a celor informatice.

(2) Operatorilor de transport și de sistem li se interzice să abuzeze, în situația vânzării sau cumpărării de energie electrică de către întreprinderi conexe, de informațiile sensibile din punct de vedere comercial obținute de la terți în contextul acordării sau al negocierii accesului la sistem.

(3) Informațiile necesare asigurării unei concurențe efective și funcționării eficiente a pieței sunt puse la dispoziția publicului. Această obligație nu aduce atingere păstrării confidențialității informațiilor sensibile din punct de vedere comercial.

CAPITOLUL V

OPERATORUL DE TRANSPORT INDEPENDENT

Articolul 17

Active, echipamente, personal și identitate

(1) Operatorii de transport și de sistem sunt dotați cu toate resursele umane, tehnice, fizice și financiare necesare îndeplinirii obligațiilor care le revin în temeiul prezentei directive și desfășurării activității de transport al energiei electrice, în special:

- (a) activele necesare pentru activitatea de transport a energiei electrice, inclusiv sistemul de transport, se află în proprietatea operatorului de transport și de sistem;
- (b) personalul necesar pentru activitatea de transport a energiei electrice, inclusiv pentru îndeplinirea tuturor atribuțiilor din cadrul întreprinderii, este angajat de operatorul de transport și de sistem;
- (c) este interzisă închirierea de personal și prestarea de servicii de către și către orice parte a întreprinderii integrate vertical. Cu toate acestea, un operator de transport și de sistem poate furniza servicii întreprinderii integrate vertical, atâta timp cât:
 - (i) prin furnizarea serviciilor nu sunt discriminați utilizatorii de sistem, serviciile sunt disponibile tuturor utilizatorilor de sistem în aceleași condiții și nu restricționează, denaturează sau împiedică concurența în domeniul producției sau furnizării de energie și
 - (ii) condițiile de furnizare a serviciilor respective sunt aprobate de autoritatea de reglementare.
- (d) fără a aduce atingere deciziilor organismului de supraveghere prevăzut la articolul 20, întreprinderea integrată vertical pune la dispoziția operatorului de transport și de sistem, în timp util, resurse financiare adecvate pentru viitoare proiecte de investiții și/sau pentru înlocuirea activelor existente, în urma unei cereri adecvate din partea operatorului de transport și de sistem.

(2) Activitatea de transport a energiei electrice include cel puțin următoarele activități, pe lângă cele enumerate la articolul 12:

- (a) reprezentarea operatorului de transport și de sistem și contactele cu terți și cu autoritățile de reglementare;
- (b) reprezentarea operatorului de transport și de sistem în cadrul Rețelei europene a operatorilor de transport și de sistem de transport de energie electrică („ENTSO de energie electrică”);
- (c) acordarea și gestionarea accesului terților în mod nediscriminatoriu între utilizatorii sau categoriile de utilizatori ai sistemului;
- (d) colectarea tuturor tarifelor aferente sistemului de transport, inclusiv a tarifelor de acces la rețea, a tarifelor pentru serviciile de sistem necesare echilibrării sistemului, precum cumpărarea de servicii (costurile cu echilibrarea, cumpărarea de energie pentru acoperirea pierderilor în rețea);
- (e) exploatarea, întreținerea și dezvoltarea unui sistem de transport sigur, eficace și eficient din punct de vedere economic;
- (f) planificarea investițiilor care să asigure capacitatea pe termen lung a sistemului de a face față cererilor rezonabile și de a garanta siguranța alimentării;
- (g) instituirea de asociații în participațiune adecvate, inclusiv cu unul sau mai mulți operatori de transport și de sistem, de schimburi de energie, și cu alți actori relevanți, în cadrul obiectivelor de dezvoltare a creării de piețe regionale sau de facilitare a procesului de liberalizare; precum și
- (h) toate serviciile aferente întreprinderii, inclusiv cele juridice, de contabilitate și informatice.

(3) Operatorii de transport și de sistem sunt organizați sub o formă juridică, în conformitate cu articolul 1 din Directiva 68/151/CEE a Consiliului ⁽¹⁾.

(4) Operatorul de transport și de sistem nu creează, prin identitatea sa corporativă, comunicarea, imaginea de marcă și spațiul său, confuzii cu privire la identitatea separată a întreprinderii integrate vertical sau a oricărei părți a acesteia.

(5) Operatorul de transport și de sistem nu împarte sistemele sau echipamentele informatice, spațiile fizice și sistemele de acces securizat cu nicio parte a întreprinderii integrate vertical și nici nu folosește aceeași consultanți sau contractanți externi pentru sistemele sau echipamentele informatice și pentru sistemele de acces securizate.

(6) Conturile operatorului de transport și de sistem sunt auditate de către un auditor diferit de cel care auditează întreprinderea integrată vertical sau oricare parte a acesteia.

⁽¹⁾ Prima directivă a Consiliului din 9 martie 1968 de coordonare, în vederea echivalării, a garanțiilor impuse societăților în statele membre, înțelesul articolului 58 al doilea paragraf din tratat, pentru protejarea intereselor asociațiilor sau terților (JO L 65, 14.3.1968, p. 8).

Articolul 18

Independența operatorului de transport și de sistem

(1) Fără a aduce atingere deciziilor organismului de supraveghere prevăzut la articolul 20, operatorul de transport și de sistem are:

- (a) competențe efective de luare a deciziilor, independent de întreprinderea integrată din domeniul energiei electrice, în ceea ce privește activele necesare pentru exploatarea, întreținerea sau dezvoltarea sistemului de transport; precum și
- (b) are dreptul de a obține finanțare pe piețele de capital, în special prin împrumuturi și aport de capital.

(2) Operatorul de transport și de sistem acționează în permanență astfel încât să se asigure că dispune de resurse necesare în vederea desfășurării activității de transport în mod corespunzător și eficient și a dezvoltării și menținerii unui sistem de transport eficient, sigur și economic.

(3) Filialele întreprinderii integrate vertical care desfășoară activități de producere sau furnizare nu dețin participatii directe sau indirecte la operatorul de transport și de sistem. Operatorul de transport și de sistem nu deține nicio participație directă sau indirectă la nicio filială a întreprinderii integrate vertical care desfășoară activități de producere sau furnizare și nici nu primește dividende sau alte beneficii financiare de la filiala în cauză.

(4) Structura generală de conducere și statutul operatorului de transport și de sistem asigură independența efectivă a operatorului de transport și de sistem, în conformitate cu prezentul capitol. Întreprinderea integrată vertical nu determină, în mod direct sau indirect, comportamentul concurențial al operatorului de sistem de transport în materie de activități cotidiene ale acestuia și de gestionare a rețelei sau cu privire la activitățile necesare pentru elaborarea planului de dezvoltare a rețelei pe zece ani, întocmit în temeiul articolului 22.

(5) În îndeplinirea atribuțiilor prevăzute la articolul 12 și la articolul 17 alineatul (2) din prezenta directivă și în conformitate cu articolele 14, 15 și 16 din Regulamentul (CE) nr. 714/2009, operatorii de transport și de sistem nu fac discriminări între diferite persoane și entități și nu restricționează, distorsionează sau împiedică concurența în domeniul producerii sau furnizării de energie.

(6) Orice relații comerciale și financiare între întreprinderea integrată vertical și operatorul de transport și de sistem, inclusiv împrumuturile acordate de operatorul de transport și de sistem întreprinderii integrate vertical, respectă condițiile pieței. Operatorul de transport și de sistem păstrează date detaliate privind astfel de relații comerciale sau financiare și le pune la dispoziția autorității de reglementare, la cererea acesteia.

(7) Operatorul de transport și de sistem prezintă autorității de reglementare, în vederea aprobării, toate acordurile comerciale și financiare încheiate cu întreprinderea integrată vertical.

(8) Operatorul de transport și de sistem informează autoritatea de reglementare cu privire la resursele financiare menționate la articolul 17 alineatul (1) litera (d), disponibile pentru proiecte de investiții viitoare și/sau pentru înlocuirea activelor existente.

(9) Întreprinderile integrate vertical se abțin de la orice acțiune care ar împiedica sau prejudicia respectarea, de către operatorul de transport și de sistem, a obligațiilor prevăzute în prezentul capitol și nu solicită operatorului de transport și de sistem să ceară permisiunea de la întreprinderea integrată vertical în vederea îndeplinirii acestor obligații.

(10) O întreprindere certificată de autoritatea de reglementare ca respectând cerințele prezentului capitol este autorizată și desemnată operator de transport și de sistem de către statul membru respectiv. Se aplică procedura de certificare prevăzută fie la articolul 10 din prezenta directivă și la articolul 3 din Regulamentul (CE) nr. 714/2009, fie la articolul 11 din prezenta directivă.

Articolul 19

Independența personalului și a conducerii operatorului de transport și de sistem

(1) Decizia privind numirea, prelungirea mandatului, condițiile de lucru inclusiv remunerația și încetarea mandatului persoanelor cu funcție de conducere și/sau al membrilor organelor administrative ale operatorului de transport și de sistem se adoptă de către organismul de supraveghere al operatorului de transport și de sistem numit în conformitate cu articolul 20.

(2) Autorității de reglementare i se notifică identitatea și condițiile privind termenul, durata și încheierea mandatului persoanelor desemnate de organismul de supraveghere în vederea numirii sau prelungirii mandatului, în calitate de persoane cu funcții executive și/sau membri ai organelor administrative ale operatorului de transport și de sistem, precum și motivele oricărei decizii propuse de încetare a mandatului în cauză. Respectiv, condiții și decizii menționate la alineatul (1) dobândesc caracter obligatoriu numai dacă autoritatea de reglementare nu a ridicat obiecții în termen de trei săptămâni de la notificare.

Autoritatea de reglementare poate ridica obiecții privind deciziile menționate la alineatul (1) în cazul:

- (a) unor îndoieli serioase survenite cu privire la independența profesională a unei persoane cu funcție de conducere numite și/sau a unui membru al organelor administrative numit; sau
- (b) încheierii premature a unui mandat, dacă există îndoieli cu privire la justificarea încheierii premature.

(3) Nicio poziție sau responsabilitate profesională, interes sau relație de afaceri, de ordin direct sau indirect, cu întreprinderea integrată vertical, cu vreo parte a acesteia sau cu acționarii care dețin controlul asupra acesteia, cu excepția operatorului de transport și de sistem nu trebuie să fie deținută pe o perioadă de trei ani înainte de numirea persoanelor cu funcții de conducere și/sau a membrilor organelor administrative ale operatorului de sisteme de transport și de sistem cărora li se aplică prezentul alineat.

(4) Persoanele cu funcții de conducere și/sau membrii organelor administrative, precum și angajații operatorului de transport și de sistem nu dețin nicio poziție sau responsabilitate profesională, interes sau relație de afaceri, de ordin direct sau indirect, cu vreo altă parte a întreprinderii integrate vertical sau cu acționarii majoritari ai acesteia.

(5) Persoanele cu funcții de conducere și/sau membrii organelor administrative, precum și angajații operatorului de transport și de sistem nu dețin niciun interes și nu primesc niciun beneficiu financiar, de ordin direct sau indirect, de la vreo parte a întreprinderii integrate vertical cu excepția operatorului de transport și de sistem. Remunerația acestora nu depinde de activitățile sau rezultatele întreprinderii integrate vertical, cu excepția operatorului de transport și de sistem.

(6) Pentru orice plângeri din partea persoanelor cu funcție de conducere și/sau a membrilor organelor administrative ale operatorului de transport și de sistem împotriva încetării premature a mandatelor lor le este garantat dreptul efectiv de a introduce o cale de atac la autoritatea de reglementare.

(7) După încetarea mandatului deținut în cadrul operatorului de transport și de sistem, persoanele cu funcție de conducere și/sau membrii organelor administrative ale acestuia nu au dreptul să dețină, timp de patru ani, nicio poziție sau responsabilitate profesională, interes sau relație de afaceri, de ordin direct sau indirect, cu orice parte a întreprinderii integrate vertical, cu excepția operatorului de transport și de sistem, sau cu acționarii majoritari ai întreprinderii integrate vertical.

(8) Alineatul (3) se aplică majorității persoanelor cu funcții de conducere și/sau membrilor organelor administrative ale operatorului de transport și de sistem.

Persoanele cu funcții de conducere și/sau membrii organelor administrative ale operatorului de transport și de sistem care nu fac obiectul dispozițiilor alineatului (3) nu trebuie să fi desfășurat nicio activitate de conducere sau vreo altă activitate relevantă în întreprinderea integrată vertical pentru o perioadă de cel puțin șase luni înainte a numirii acestora.

Primul paragraf din prezentul alineat și alineatele (4)-(7) se aplică tuturor persoanelor cu funcții executive de conducere și celor care sunt direct subordonate acestora cu privire la chestiuni legate de exploatarea, întreținerea sau dezvoltarea rețelei.

Articolul 20

Organismul de supraveghere

(1) Operatorul de transport și de sistem deține un organism de supraveghere responsabil cu luarea deciziilor susceptibile de a avea un impact major asupra valorii activelor acționarilor din cadrul operatorului de transport și de sistem, în special a deciziilor privind aprobarea planurilor financiare anuale și pe termen lung, a nivelului de îndatorare a operatorului de transport și de sistem și a dividendelor distribuite acționarilor. Deciziile care fac parte din competența organismului de supraveghere le exclud pe cele care sunt legate de activitățile curente ale operatorului de

transport și de sistem și de gestionarea rețelei, și de activitățile necesare pentru elaborarea planului de dezvoltare a rețelei pe zece ani, întocmit în temeiul articolului 22.

(2) Organismul de supraveghere este compus din membri reprezentând întreprinderea integrată vertical, din membri reprezentând acționarii terți și, în cazurile prevăzute de legislația pertinentă a unui stat membru, din membri reprezentând alți factori interesați, precum angajații operatorului de transport și de sistem.

(3) Articolul 19 alineatul (2) primul paragraf și articolul 19 alineatele (3)-(7) se aplică cel puțin unei jumătăți a membrilor organismului de supraveghere minus unul.

Articolul 19 alineatul (2) al doilea paragraf litera (b) se aplică tuturor membrilor organismului de supraveghere.

Articolul 21

Programul de conformitate și agentul de conformitate

(1) Statele membre asigură faptul că operatorii de transport și de sistem stabilesc și pun în aplicare un program de conformitate care definește măsurile adoptate în vederea excluderii posibilităților de comportament discriminatoriu, și asigură monitorizarea adecvată a respectării acestui program. Programul de conformitate stabilește obligațiile specifice impuse angajaților pentru realizarea obiectivelor respective. Programul este supus aprobării autorității de reglementare. Fără a aduce atingere competențelor autorității de reglementare naționale, respectarea programului este monitorizată independent de către agentul de conformitate.

(2) Agentul de conformitate este numit de către organismul de supraveghere și face obiectul aprobării autorității de reglementare. Autoritatea de reglementare poate refuza aprobarea agentului de conformitate numai din motive de lipsă de independență sau de capacitate profesională. Agentul de conformitate poate fi o persoană fizică sau juridică. Articolul 19 alineatele (2)-(8) se aplică agentului de conformitate.

(3) Agentul de conformitate are următoarele atribuții:

- (a) monitorizarea punerii în aplicare a programului de conformitate;
- (b) elaborarea unui raport anual care stabilește măsurile luate în vederea punerii în aplicare a programului de conformitate și prezentarea acestuia către autoritatea de reglementare;
- (c) raportarea către organismul de supraveghere și emiterea de recomandări privind respectarea programului de conformitate și a punerii în aplicare a acestuia;
- (d) notificarea autorității de reglementare cu privire la orice încălcare gravă a punerii în aplicare a programului de conformitate; și precum și
- (e) raportarea către autoritatea de reglementare cu privire la orice relații comerciale și financiare dintre întreprinderea integrată vertical și operatorul de transport și de sistem.

(4) Agentul de conformitate prezintă autorității de reglementare deciziile propuse cu privire la planul de investiții sau la investițiile individuale din cadrul rețelei. Acest lucru are loc cel târziu în momentul prezentării deciziilor în cauză de către conducerea și/sau organismul administrativ competent al operatorului de transport și de sistem, către organismul de supraveghere.

(5) În cazul în care întreprinderea integrată vertical, în cadrul adunării generale sau prin votul membrilor organismului de supraveghere pe care i-a numit, a împiedicat adoptarea unei decizii în scopul de a împiedica sau a întârzia investițiile, decizie care, în conformitate cu planul de dezvoltare a rețelei prevăzut pentru zece ani, trebuia executată în următorii trei ani, agentul de conformitate raportează acest lucru autorității de reglementare, care acționează în conformitate cu articolul 22.

(6) Condițiile care reglementează mandatul sau condițiile de muncă ale agentului de conformitate, inclusiv durata mandatului acestuia, sunt supuse aprobării autorității de reglementare. Condițiile respective asigură independența agentului de conformitate, inclusiv prin punerea la dispoziție a resurselor necesare în vederea îndeplinirii atribuțiilor sale. Pe durata mandatului său, agentul de conformitate nu poate deține o altă funcție, nu poate avea o altă responsabilitate profesională sau un interes, direct sau indirect, cu nicio parte a întreprinderii integrate vertical sau cu acționarii majoritari ai acesteia.

(7) Agentul de conformitate raportează cu regularitate, fie verbal, fie în scris, autorității de reglementare și are dreptul de a raporta cu regularitate, fie verbal, fie în scris, organismului de supraveghere al operatorului de transport și de sistem.

(8) Agentul de conformitate poate participa la reuniuni ale organelor de conducere sau administrative ale operatorului de transport și de sistem, și la cele ale organismului de supraveghere și ale adunării generale. Agentul de conformitate participă la toate reuniunile care privesc următoarele chestiuni:

- (a) condițiile de acces la rețea, astfel cum sunt stabilite în Regulamentul (CE) nr. 714/2009, în special în privința tarifelor, a serviciilor de acces ale terțelor părți, a alocării capacității și a gestionării congestiilor, a transparenței, a echilibrării și a piețelor secundare;
- (b) proiectele efectuate în scopul de a exploata, întreține și dezvolta sistemul de transport, inclusiv investiții privind interconexiunile și conexiunile;
- (c) cumpărarea sau vânzarea de energie necesare pentru exploatarea sistemului de transport.

(9) Agentul de conformitate monitorizează respectarea articolului 16 de către operatorul de transport și de sistem.

(10) Agentul de conformitate dispune de acces la toate datele relevante, la sediile operatorului de transport și de sistem și la toate informațiile necesare pentru îndeplinirea atribuțiilor sale.

(11) În urma aprobării prealabile a autorității de reglementare, organismul de supraveghere poate să îl revoce pe agentul de conformitate. Organismul de supraveghere eliberează din funcție agentul de conformitate, din motive de lipsă de independență sau de capacitate profesională, la cererea autorității de reglementare.

(12) Agentul de conformitate are acces la sediile operatorului de transport și de sistem fără a fi necesară anunțarea prealabilă.

Articolul 22

Dezvoltarea rețelei și competențele de decizie asupra investițiilor

(1) În fiecare an, operatorii de transport și de sistem prezintă autorității de reglementare un plan de dezvoltare a rețelei prevăzut pentru zece ani bazat pe oferta și cererea actuală și pe previziunile de ofertă și de cerere, după consultarea prealabilă cu toți factorii interesați. Planul respectiv de dezvoltare a rețelei conține măsuri eficiente pentru a garanta caracterul adecvat al sistemului și siguranța alimentării.

(2) În special, planul de dezvoltare a rețelei prevăzut pentru zece ani trebuie:

- (a) să indice operatorilor pieței principalele infrastructuri de transport care trebuie să fie construite sau modernizate în următorii zece ani;
- (b) să conțină toate investițiile deja stabilite și să identifice noi investiții care trebuie să fie efectuate în următorii zece ani; precum și
- (c) să prevadă un interval de timp pentru toate proiectele de investiții.

(3) Atunci când elaborează planul de dezvoltare a rețelei prevăzut pentru zece ani, operatorul de transport și de sistem trebuie să formuleze ipoteze rezonabile privind evoluția producerii, a furnizării, a consumului și a schimburilor cu alte țări, luând în considerare planurile de investiții privind rețelele regionale și la nivel comunitar.

(4) Autoritatea de reglementare consultă toți utilizatorii de sistem, actuali sau potențiali, privind planul de dezvoltare a rețelei prevăzut pentru zece ani, în mod deschis și transparent. Persoanelor fizice sau întreprinderilor care revendică statutul de utilizatori potențiali de sistem li se poate solicita să dovedească aceste revendicări. Autoritatea de reglementare publică rezultatul procesului de consultare, în special în privința unor posibile necesități de investiții.

(5) Autoritatea de reglementare evaluează dacă planul de dezvoltare a rețelei prevăzut pentru zece ani abordează toate necesitățile de investiții identificate pe parcursul procesului de consultare, și dacă este conform cu planul neobligatoriu la nivel comunitar de dezvoltare a rețelei pe zece ani (denumit în continuare „planul la nivel comunitar de dezvoltare a rețelei”), menționat la articolul 8 alineatul (3) din Regulamentul (CE) nr. 714/2009. În cazul în care există îndoieli cu privire la conformitatea cu planul la nivel comunitar de dezvoltare a rețelei, autoritatea de reglementare consultă agenția. Autoritatea de reglementare poate solicita operatorului de transport și de sistem să își modifice planul de dezvoltare a rețelei pe zece ani.

(6) Autoritatea de reglementare monitorizează și evaluează punerea în aplicare a planului de dezvoltare a rețelei prevăzut pentru zece ani.

(7) În situațiile în care operatorul de transport și de sistem, din rațiuni diferite de rațiunile imperioase, asupra cărora nu deține niciun control, nu execută o investiție, care, în conformitate cu planul de dezvoltare a rețelei prevăzut pentru zece ani, trebuia executată în următorii trei ani, statele membre se asigură că autoritatea de reglementare are obligația să adopte cel puțin una dintre următoarele măsuri pentru a garanta executarea investiției în cauză dacă investiția este încă relevantă pe baza celui mai recent plan de dezvoltare a rețelei pe zece ani:

- (a) să solicite operatorului de transport și de sistem să execute investiția în cauză sau,
- (b) să organizeze o procedură de ofertare privind investiția în cauză, deschisă tuturor investitorilor; sau
- (c) să oblige operatorul de transport și de sistem să accepte o majorare de capital pentru a finanța investițiile necesare și a permite unor investitori independenți să participe la capital.

În cazul în care autoritatea de reglementare a recurs la competențele sale prevăzute la litera (b) din primul paragraf, aceasta poate obliga operatorul de transport și de sistem să accepte una sau mai multe dintre următoarele măsuri:

- (a) finanțarea de către o parte terță;
- (b) construirea de către o parte terță;
- (c) realizarea noilor active de însuși operatorul în cauză;
- (d) exploatarea noului activ de însuși operatorul în cauză.

Operatorul de transport și de sistem furnizează investitorilor toate informațiile necesare pentru realizarea investiției, conectează noile active la rețeaua de transport și, în general, depune toate eforturile pentru a facilita punerea în aplicare a proiectului de investiții.

Măsurile relevante cu privire la finanțare fac obiectul aprobării de către autoritatea de reglementare.

(8) În cazul în care autoritatea de reglementare a recurs la competențele sale prevăzute la alineatul (7) primul paragraf, costurilor respectivelor investiții intră sub incidența reglementărilor relevante privind tarifele.

Articolul 23

Competențele decizionale privind conectarea a noi centrale electrice la sistemul de transport

(1) Operatorul de transport și de sistem stabilește și publică proceduri transparente și eficiente privind conectarea nediscriminatorie a noi centrale electrice la sistemul de transport. Procedurile respective sunt supuse aprobării autorităților de reglementare naționale.

(2) Operatorului de transport și de sistem nu i se permite să refuze conectarea unei noi centrale prin invocarea unor viitoare limitări posibile ale capacităților de rețea disponibile, de exemplu congestia în părțile îndepărtate ale sistemului de transport. Operatorul de transport și de sistem furnizează toate informațiile necesare.

(3) Operatorului de transport și de sistem nu i se permite să refuze un nou punct de conectare prin invocarea unor costuri suplimentare ocazionale și legate de creșterea necesară a capacității elementelor de sistem în perimetrul imediat al punctului de conectare.

CAPITOLUL VI

EXPLOATAREA SISTEMELOR DE DISTRIBUȚIE

Articolul 24

Desemnarea operatorilor de distribuție

Statele membre desemnează sau solicită întreprinderilor care au în proprietate sau răspund distribuție să desemneze, pentru o perioadă de timp stabilită de către statele membre ținând seama de considerente de eficiență și echilibru economic, unul sau mai mulți operatori de distribuție. Statele membre asigură faptul că operatorii de distribuție acționează în conformitate cu articolele 25, 26 și 27.

Articolul 25

Atribuțiile operatorilor de distribuție

(1) Operatorul de distribuție este responsabil de asigurarea capacității pe termen lung a sistemului de a satisface cereri rezonabile de distribuire a energiei electrice, de exploatarea, întreținerea și dezvoltarea, în condiții economice, a unui sistem de distribuție a energiei electrice sigure, fiabile și eficiente în zona sa, acordând atenția cuvenită protecției mediului și promovării eficienței energetice.

(2) În nicio situație operatorul de distribuție nu trebuie să facă discriminări între utilizatorii sau categoriile de utilizatori ai sistemului, în special în favoarea întreprinderilor sale conexe.

(3) Operatorul de distribuție furnizează informațiile necesare utilizatorilor sistemului pentru accesul eficient la sistem, inclusiv utilizarea acestuia.

(4) Un stat membru poate impune operatorului de distribuție ca, la dispoziția instalațiilor de producere, să acorde prioritate instalațiilor de producere care folosesc surse de energie regenerabile sau deșeuri, sau celor cu producere combinată de energie electrică și termică.

(5) Fiecare operator de distribuție cumpără energia pe care o folosește pentru a acoperi pierderile de energie și rezervele de capacitate din sistemul său, conform unor proceduri transparente, nediscriminatorii și bazate pe reguli de piață, atunci când îndeplinește această funcție. Această cerință nu împiedică utilizarea energiei electrice cumpărate în baza contractelor încheiate înainte de 1 ianuarie 2002.

(6) În cazul în care un operator de distribuție răspunde de echilibrarea sistemului de distribuție a energiei electrice, regulile pe care le adoptă în acest scop sunt obiective, transparente și nediscriminatorii, inclusiv regulile de încadrare tarifară a utilizatorilor rețelei pentru dezechilibre în rețea. Condițiile, inclusiv normele și prețurile, aplicabile prestării de servicii de către operatorii de distribuție, se stabilesc în conformitate cu articolul 37 alineatul (6), în mod nediscriminatoriu și avându-se în vedere costurile și trebuie publicate.

(7) Atunci când planifică dezvoltarea rețelei de distribuție, operatorul de distribuție are în vedere măsuri de gestionare orientate către eficiență energetică și satisfacerea cererii și/sau producerea distribuită care ar putea să se substituie unor măsuri de modernizare sau de înlocuire a capacităților de energie electrică.

Articolul 26

Separarea operatorilor de distribuție

(1) În cazul în care face parte dintr-o întreprindere integrată vertical, operatorul de distribuție este independent, cel puțin în ceea ce privește forma sa juridică, organizarea și procesul decizional, față de alte activități care nu au legătură cu distribuția. Normele respective nu creează obligația de a separa proprietatea activelor sistemului de distribuție de întreprinderea integrată vertical.

(2) Pe lângă cerințele prevăzute la alineatul (1), în cazul în care operatorul de distribuție face parte dintr-o întreprindere integrată vertical, acesta este independent, în ceea ce privește organizarea și procesul decizional, de celelalte activități care nu au legătură cu distribuția. Pentru a asigura această independență, se aplică următoarele criterii minime:

- (a) persoanele cu funcție de conducere ale unui operator de distribuție nu pot face parte din structurile întreprinderii integrate din domeniul energiei electrice, care răspunde, direct sau indirect, de gestionarea zilnică a activităților de producere, distribuție și furnizare a energiei electrice;
- (b) trebuie luate măsurile corespunzătoare pentru a asigura faptul că interesele profesionale ale persoanelor cu funcție de conducere ale operatorului de distribuție sunt luate în considerare astfel încât aceste persoane să aibă posibilitatea de a acționa independent;
- (c) operatorul de distribuție trebuie să aibă competențe efective de luare a deciziilor, independent de întreprinderea integrată din domeniul energiei electrice, în ceea ce privește elementele de active necesare pentru exploatarea, întreținerea sau dezvoltarea rețelei. Pentru a îndeplini aceste atribuții, operatorul de distribuție are la dispoziție resursele necesare, inclusiv resursele umane, tehnice, fizice și financiare. Aceasta nu

ar trebui să împiedice existența unor mecanisme de coordonare adecvate care să se asigure că sunt protejate drepturile societății-mamă de supraveghere economică și cele de supraveghere a gestionării, în ceea ce privește rentabilitatea activelor unei filiale, reglementate indirect în conformitate cu articolul 37 alineatul (6). În special, această prevedere permite societății-mamă să aprobe planul financiar anual sau orice instrument echivalent al operatorului de distribuție și să stabilească limitele generale ale nivelului de îndatorare a filialei sale. În schimb, această prevedere nu permite societății-mamă să dea instrucțiuni cu privire la exploatarea zilnică, nici cu privire la deciziile individuale referitoare la construirea sau modernizarea liniilor electrice de distribuție, care nu depășesc condițiile stabilite în planul financiar aprobat sau în oricare alt instrument echivalent; precum și

- (d) operatorul de distribuție trebuie să stabilească un program de conformitate, care conține măsurile luate pentru a garanta excluderea practicilor discriminatorii, și asigură monitorizarea adecvată a respectării acestui program. Programul de conformitate prevede obligațiile specifice impuse angajaților pentru realizarea acestui obiectiv. Persoana sau organismul care răspunde de monitorizarea programului de conformitate, agentul de conformitate al operatorului de distribuție, prezintă autorității de reglementare menționate la articolul 35 alineatul (1) un raport anual cu privire la măsurile adoptate și acest raport se publică. Agentul de conformitate al operatorului de distribuție este complet independent și are acces la toate informațiile operatorului de distribuție sau ale oricărei întreprinderi afiliate, care sunt necesare în vederea îndeplinirii atribuției sale.

(3) În cazul în care operatorul de distribuție face parte dintr-o întreprindere integrată vertical, statele membre se asigură că activitățile respectivului operator sunt monitorizate de autoritățile de reglementare sau alte organe competente, astfel încât acesta să nu poată profita de pe urma integrării sale verticale pentru a denatura concurența. În special, operatorii de distribuție integrați vertical nu trebuie, în activitățile lor de comunicare și de publicitate, să creeze confuzie cu privire la identitatea separată a sucursalei furnizoare din cadrul întreprinderii integrate verticale.

(4) Statele membre pot decide să nu aplice dispozițiile alineatelor (1), (2) și (3) întreprinderilor integrate din domeniul energiei electrice care aprovizionează mai puțin de 100 000 de clienți racordați sau care alimentează mici sisteme izolate.

Articolul 27

Obligația de confidențialitate a operatorilor de distribuție

Fără a aduce atingere articolului 30 sau oricărei alte obligații legale în materie de dezvăluire a informațiilor, operatorul de distribuție trebuie să păstreze confidențialitatea informațiilor sensibile din punct de vedere comercial obținute în cursul desfășurării activităților sale și să împiedice dezvăluirea discriminatorie a informațiilor referitoare la propriile activități și care ar putea fi avantajoase din punct de vedere comercial.

Articolul 28

Sisteme de distribuție închise

- (1) Statele membre pot decide ca autoritățile de reglementare naționale sau alte autorități competente să clasifice drept sistem de distribuție închis un sistem care distribuie energie electrică într-o zonă industrială, comercială sau de servicii comune, limitată din punct de vedere geografic și care, fără a aduce atingere alineatului (4), nu alimentează clienții casnici, dacă:
- (a) din motive tehnice sau de securitate specifice, operațiile sau procesul de producție al utilizatorilor sistemului respectiv sunt integrate; sau
- (b) sistemul respectiv distribuie energie electrică în principal proprietarului sau operatorului sistemului sau întreprinderilor lor conexe.
- (2) Statele membre pot dispune ca autoritățile de reglementare naționale să acorde o derogare operatorului unui sistem de distribuție închis privind:
- (a) obligațiile menționate la articolul 25 alineatul (5) de a cumpăra energia pe care o folosește pentru a acoperi pierderile de energie și rezervele de capacitate din sistemul său, conform unor proceduri transparente, nediscriminatorii și bazate pe reguli de piață;
- (b) obligația menționată la articolul 32 alineatul (1) ca tarifele sau metodologiile care stau la baza calculării acestora să fie aprobate înainte de intrarea în vigoare în conformitate cu articolul 37.
- (3) În cazul în care se acordă o derogare în conformitate cu alineatul (2), tarifele aplicabile sau metodologiile care stau la baza calculării acestora sunt revizuite și aprobate în conformitate cu articolul 37 la cererea unui utilizator al sistemului de distribuție închis.
- (4) Utilizarea întâmplătoare de către un număr mic de consumatori casnici aflați într-un raport de muncă sau într-un raport similar cu proprietarul sistemului de distribuție și care sunt amplasați în zona deservită de un sistem de distribuție închis nu împiedică acordarea derogării în conformitate cu alineatul (2).

Articolul 29

Operatorul de sistem combinat

Articolul 26 alineatul (1) nu aduce atingere funcționării unui operator de sistem combinat de transport și de distribuție, cu condiția ca acest operator să respecte articolul 9 alineatul (1) sau articolul 13 și articolul 14 sau capitolul V sau să intre sub incidența articolului 44 alineatul (2).

CAPITOLUL VII

SEPARAREA CONTABILĂ ȘI TRANSPARENȚA EVIDENȚELOR CONTABILE

Articolul 30

Dreptul de acces la evidențele contabile

- (1) Statele membre sau orice autoritate competentă desemnată de acestea, inclusiv autoritățile de reglementare menționate la

articolul 35, au drept de acces la evidențele contabile ale întreprinderilor din domeniul energiei electrice, în temeiul articolului 31, în măsura în care acest lucru este necesar pentru exercitarea funcțiilor lor.

- (2) Statele membre sau orice autoritate competentă desemnată de acestea, inclusiv autoritățile de reglementare, păstrează confidențialitatea informațiilor sensibile din punct de vedere comercial. Statele membre pot prevedea dezvăluirea acestor informații în cazul în care acest lucru este necesar pentru a permite autorităților competente să își exercite funcțiile.

Articolul 31

Separarea contabilă

- (1) Statele membre iau măsurile necesare pentru a asigura păstrarea evidențelor contabile ale întreprinderilor din domeniul energiei electrice în conformitate cu alineatele (2) și (3).

- (2) Întreprinderile din domeniul energiei electrice, indiferent de regimul proprietății care le este aplicabil sau de forma juridică, întocmesc, supun spre auditare și publică evidențele lor contabile anuale, conform normelor de drept național privind conturile anuale ale societăților cu răspundere limitată, adoptate în conformitate cu cea de-a patra Directivă 78/660/CEE a Consiliului din 25 iulie 1978, în temeiul articolului 44 alineatul (2) litera (g) (*) din tratat, privind conturile anuale ale anumitor forme de societăți comerciale (1).

Întreprinderile care nu au obligația juridică de a-și publica conturile anuale păstrează la sediul lor un exemplar din acestea la dispoziția publicului.

- (3) În evidențele lor contabile, întreprinderile de energie electrică au conturi separate pentru fiecare dintre activitățile de transport și de distribuție, astfel cum li s-ar cere să facă dacă activitățile respective ar fi desfășurate de întreprinderi separate, în vederea evitării discriminărilor, a subvențiilor încrucișate și a denaturării concurenței. De asemenea, întreprinderile țin evidențe contabile, care pot fi consolidate, pentru alte activități din sectorul energiei electrice care nu au legătură cu transportul sau cu distribuția. Până la 1 iulie 2007, întreprinderile țin conturi separate pentru activitățile de furnizare către clienții eligibili și pentru activitățile de furnizare către clienții neeligibili. Veniturile din proprietatea asupra sistemului de transport sau de distribuție se menționează în evidențele contabile. După caz, întreprinderile au conturi consolidate pentru alte activități din afara domeniului energiei electrice. Conturile interne cuprind un bilanț și un cont de profit și de pierderi pentru fiecare activitate în parte.

- (4) Auditul menționat la alineatul (2) constă, în special, în a verifica dacă se respectă obligația de a evita discriminările și subvențiile încrucișate menționate la alineatul (3).

(*) Titlul Directivei 78/660/CEE a fost adaptat pentru a lua în considerare renumerotarea articolelor Tratatului de instituire a Comunității Europene în conformitate cu articolul 12 din Tratatul de la Amsterdam; inițial se făcea trimitere la articolul 54 alineatul (3) litera (g).

(1) JO L 222, 14.8.1978, p. 11.

CAPITOLUL VIII

ORGANIZAREA ACCESULUI LA SISTEM*Articolul 32***Accesul terților**

(1) Statele membre asigură punerea în aplicare, pentru toți clienții eligibili, a unui sistem de acces al terțelor părți la sistemele de transport și de distribuție. Acest sistem de acces, bazat pe tarife publicate, este pus în aplicare în mod obiectiv și fără discriminare între utilizatorii sistemului. Statele membre garantează că aceste tarife sau metodologiile care stau la baza calculării lor sunt aprobate înainte de intrarea lor în vigoare în conformitate cu articolul 37 și că aceste tarife și metodologii, în cazul în care sunt aprobate doar metodologiile, sunt publicate înainte de intrarea lor în vigoare.

(2) Operatorul de transport sau de distribuție poate refuza accesul în cazul în care nu dispune de capacitățile necesare. Refuzul trebuie motivat și justificat în mod corespunzător, în special având în vedere articolul 3, și bazat pe criterii obiective, justificate din punct de vedere tehnic și economic. Autoritățile de reglementare, în cazul în care statele membre au decis astfel, sau statele membre se asigură că aceste criterii sunt aplicate în mod consecvent și că utilizatorul sistemului căruia i-a fost refuzat accesul poate utiliza o procedură de soluționare a litigiilor. Autoritățile de reglementare garantează, de asemenea, dacă este cazul și dacă accesul este refuzat, că operatorul de transport și de sistem sau de distribuție oferă informații pertinente privind măsurile care ar fi necesare pentru consolidarea rețelei. Părții care solicită aceste informații i se poate impune plata unei taxe rezonabile, care să reflecte costul furnizării informațiilor respective.

*Articolul 33***Deschiderea piețelor și reciprocitatea**

(1) Statele membre se asigură că în categoria clienților eligibili sunt incluși:

(a) până la 1 iulie 2004, clienții eligibili astfel cum se prevede la articolul 19 alineatele (1)-(3) din Directiva 96/92/CE. Statele membre publică în fiecare an, până la data de 31 ianuarie, criteriile de definire a acestor clienți eligibili;

(b) începând cu 1 iulie 2004, toți clienții, alții decât cei casnici;

(c) de la 1 iulie 2007, toți clienții.

(2) Pentru a evita un dezechilibru la deschiderea piețelor de energie electrică:

(a) contractele de furnizare a energiei electrice încheiate cu un client eligibil din sistemul unui alt stat membru nu sunt interzise în cazul în care respectivul client este considerat eligibil în ambele sisteme implicate; precum și

(b) în cazul în care tranzacția menționată la litera (a) este refuzată deoarece clientul este eligibil numai într-unul din cele două sisteme, Comisia poate obliga partea care refuză, luând în considerare situația de pe piață și interesul comun, să onoreze furnizarea solicitată, la cererea statului membru în care este stabilit clientul eligibil.

*Articolul 34***Linii directe**

(1) Statele membre iau măsurile necesare pentru a permite:

(a) tuturor producătorilor de energie electrică și întreprinderilor furnizoare de energie electrică stabilite pe teritoriul lor să alimenteze propriile unități, filiale și clienți eligibili, prin intermediul unei linii directe, și

(b) tuturor clienților eligibili stabiliți pe teritoriul lor să fie alimentați printr-o linie directă de către un producător și de către întreprinderile furnizoare.

(2) Statele membre stabilesc criteriile de acordare a autorizațiilor de construire a liniilor directe pe teritoriul lor. Criteriile respective trebuie să fie obiective și nediscriminatorii.

(3) Posibilitatea de a furniza energie electrică printr-o linie directă, prevăzută la alineatul (1) din prezentul articol, nu afectează posibilitatea de a încheia contracte de furnizare a energiei electrice în conformitate cu articolul 32.

(4) Statele membre pot condiționa autorizarea construirii unei linii directe fie de refuzul accesului la sistem în baza, după caz, a articolului 32, fie de deschiderea unei proceduri de soluționare a litigiilor, în temeiul articolului 37.

(5) Statele membre pot refuza autorizarea unei linii directe, în cazul în care acordarea unei astfel de autorizații ar obstrucționa dispozițiile articolului 3. Refuzul se motivează în mod corespunzător.

CAPITOLUL IX

AUTORITĂȚILE DE REGLEMENTARE NAȚIONALE*Articolul 35***Desemnarea și independența autorităților de reglementare**

(1) Fiecare stat membru desemnează o singură autoritate de reglementare națională la nivel național.

(2) Alineatul (1) din prezentul articol nu aduce atingere desemnării altor autorități de reglementare la nivel regional în statele membre, cu condiția să existe, în scopuri de reprezentare și de contact la nivel comunitar, un reprezentant de rang înalt în cadrul Consiliului autorităților de reglementare al agenției, în conformitate cu articolul 14 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 713/2009.

(3) Prin derogare de la alineatul (1) din prezentul articol, un stat membru poate numi autorități de reglementare pentru sistemele de dimensiuni reduse, într-o regiune separată din punct de vedere geografic al cărei consum pe anul 2008 a reprezentat mai puțin de 3 % din consumul total al statului membru din care face parte. Această derogare nu aduce atingere numirii unui reprezentant de rang înalt, în scopuri de reprezentare și de contact la nivel comunitar în cadrul Consiliului autorităților de reglementare al agenției în conformitate cu articolul 14 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 713/2009.

(4) Statele membre garantează independența autorităților de reglementare și se asigură că acestea își exercită competențele în mod imparțial și transparent. În acest scop, statul membru se asigură că, atunci când își îndeplinesc atribuțiile de reglementare care le revin în temeiul prezentei directive și al legislației în domeniu, autoritățile de reglementare:

- (a) sunt distincte din punct de vedere juridic și independente din punct de vedere funcțional de orice altă entitate publică sau privată;
- (b) se asigură că personalul lor și persoanele cu funcție de conducere din cadrul lor:
 - (i) acționează în mod independent de orice interes de piață; precum și
 - (ii) nu solicită și nu acceptă instrucțiuni directe din partea niciunui guvern sau a niciunei entități publice sau private în îndeplinirea atribuțiilor de reglementare care le revin. Această cerință nu aduce atingere unei cooperări strânse, după caz, cu alte autorități naționale competente sau orientărilor de politică generală elaborate de guvern, care nu au legătură cu atribuțiile de reglementare menționate la articolul 37.
- (5) În scopul de a proteja independența autorităților de reglementare, statele membre se asigură, în special, că:
 - (a) autoritățile de reglementare pot lua decizii autonome, independent de orice alt organism politic, au alocări bugetare anuale separate cu autonomie în execuția bugetului alocat și dispun de resursele umane și financiare necesare pentru îndeplinirea atribuțiilor lor, și
 - (b) membrii consiliului de administrație al autorității de reglementare sau, în absența acestuia, persoanele cu cele mai înalte funcții de conducere în cadrul autorității de reglementare sunt numite pentru un mandat fix de cinci până la șapte ani, care poate fi reînnoit o singură dată.

În ceea ce privește litera (b) de la primul paragraf, statele membre se asigură că există un sistem de rotație corespunzător pentru consiliul de administrație sau pentru persoanele cu funcțiile cele mai înalte de conducere. Membrii consiliului de administrație sau, în absența acestuia, persoanele cu cele mai înalte funcții de conducere pot fi eliberate din funcție în cursul mandatului lor numai în cazul în care nu mai îndeplinesc condițiile prevăzute de prezentul articol sau în cazul în care au comis o abatere în conformitate cu dreptul intern.

Articolul 36

Obiectivele generale ale autorităților de reglementare

În îndeplinirea atribuțiilor de reglementare prevăzute de prezenta directivă, autoritățile de reglementare iau toate măsurile rezonabile în vederea realizării următoarelor obiective în cadrul atribuțiilor și competențelor prevăzute la articolul 37, în cooperare strânsă, după caz, cu alte autorități naționale competente, inclusiv cu autoritățile din domeniul concurenței, și fără a aduce atingere competențelor acestora:

- (a) promovarea, în cadrul Comunității, în strânsă cooperare cu Agenția pentru cooperarea autorităților de reglementare din domeniul energiei, cu autoritățile de reglementare ale altor state membre și cu Comisia, a unei piețe interne a energiei electrice sigure, competitive și durabile din punct de vedere al mediului, precum și a unei deschideri efective a pieței în beneficiul tuturor clienților și furnizorilor din Comunitate, precum și garantarea condițiilor adecvate pentru funcționarea eficientă și sigură a rețelelor de energie electrică, având în vedere obiectivele pe termen lung;
- (b) dezvoltarea, în cadrul Comunității, a unor piețe regionale competitive și funcționale, în vederea realizării obiectivului prevăzut la litera (a);
- (c) eliminarea restricțiilor privind comerțul cu energie electrică între statele membre, inclusiv a celor privind dezvoltarea unor capacități transfrontaliere de transport corespunzătoare pentru a satisface cererile și a îmbunătăți integrarea piețelor naționale, ceea ce ar putea facilita fluxurile de energie electrică pe întreg teritoriul Comunității;
- (d) depunerea de eforturi pentru a realiza, în cel mai rentabil mod, dezvoltarea unor sisteme sigure, fiabile, eficiente și nediscriminatorii, orientate către consumator, precum și promovarea caracterului adecvat al sistemelor și, în conformitate cu obiectivele generale de politică în domeniul energiei, promovarea eficienței energetice și a integrării producerii la scară redusă și la scară largă de energie electrică din surse de energie regenerabile, precum și a producerii distribuite, atât în rețelele de transport, cât și în cele de distribuție;
- (e) facilitarea accesului la rețea al noilor capacități de producție, în special prin eliminarea obstacolelor care ar putea împiedica accesul noilor intrați pe piață și al energiei electrice din surse regenerabile;
- (f) garantarea acordării de stimulente corespunzătoare operatorilor de sistem și utilizatorilor de sistem, atât pe termen scurt, cât și pe termen lung, pentru a spori eficiența în ceea ce privește performanța sistemelor, precum și integrarea pe piață;
- (g) garantarea unor avantaje pentru consumatori de pe urma funcționării eficiente a piețelor interne, promovarea concurenței efective și sprijinirea asigurării protecției consumatorilor;
- (h) sprijinirea atingerii unor standarde ridicate ale serviciului universal și public în domeniul furnizării energiei electrice, contribuind la protejarea clienților vulnerabili și la compatibilitatea proceselor necesare de schimb de date pentru migrarea clienților.

Articolul 37

Atribuțiile și competențele autorităților de reglementare

(1) Autoritățile de reglementare au următoarele atribuții:

- (a) să stabilească sau să aprobe, conform unor criterii transparente, tarife de transport sau de distribuție sau metodologiile pentru acestea;
- (b) să asigure respectarea de către operatorii de transport și de distribuție, precum și, atunci când este cazul, de către proprietarii de sisteme electrice și de către orice întreprindere din domeniul energiei electrice, a obligațiilor care le revin în temeiul prezentei directive și în temeiul legislației comunitare relevante, inclusiv în ceea ce privește aspectele transfrontaliere;
- (c) să coopereze, în ceea ce privește aspectele transfrontaliere, cu autoritatea sau autoritățile de reglementare din statele membre implicate și cu agenția;
- (d) să respecte și să pună în aplicare toate deciziile relevante, cu forță juridică obligatorie, ale agenției și ale Comisiei;
- (e) să prezinte autorităților competente din statele membre, agenției și Comisiei rapoarte anuale cu privire la modul de îndeplinire a atribuțiilor lor și la activitățile desfășurate. Aceste rapoarte prezintă măsurile luate și rezultatele obținute în ceea ce privește fiecare dintre atribuțiile menționate la prezentul articol;
- (f) să garanteze lipsa subvențiilor încrucișate între activitățile de transport, distribuție și furnizare;
- (g) să monitorizeze planurile de investiții ale operatorilor de transport și de sistem și să furnizeze în raportul său anual o evaluare a acestor planuri de investiții din punctul de vedere al concordanței lor cu planul la nivel comunitar de dezvoltare a rețelei menționat la articolul 8 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul (CE) nr. 714/2009; o astfel de evaluare poate include recomandări de modificare a acestor planuri de investiții;
- (h) să monitorizeze respectarea normelor de siguranță și fiabilitate a rețelei și să revizuiască performanțelor lor anterioare, precum și să stabilească sau să aprobe standardele și cerințele de calitate a serviciilor și a furnizării sau să contribuie la realizarea acestui obiectiv împreună cu alte autorități competente;
- (i) să monitorizeze nivelul de transparență, inclusiv al prețurilor angro, garantând respectarea de către întreprinderile din domeniul energiei electrice a obligațiilor referitoare la transparență;
- (j) să monitorizeze gradul și eficiența deschiderii piețelor și a concurenței la nivelul comerțului angro și cu amănuntul, inclusiv în ceea ce privește bursele de energie electrică, prețurile pentru clienții casnici, inclusiv sistemele de plată anticipată, tarifele percepute la migrarea către un alt furnizor, tarifele de deconectare, executarea serviciilor de întreținere și tarifele percepute pentru acestea și plângerile înaintate de clienții casnici, precum și orice denaturare sau restricționare a concurenței, și să furnizeze toate informațiile relevante și să prezinte toate situațiile relevante autorităților competente din domeniul concurenței;

- (k) să monitorizeze apariția unor practici contractuale restrictive, inclusiv a unor clauze privind exclusivitatea, care ar putea împiedica clienții necasnici de mari dimensiuni să încheie contracte simultan cu mai mulți furnizori sau pot restrânge posibilitatea acestora de a face această alegere, informând, dacă este cazul, autoritățile naționale din domeniul concurenței cu privire la astfel de practici;
- (l) să respecte libertatea contractuală în materie de contracte de furnizare întreruptibilă, precum și în materie de contracte pe termen lung cu condiția ca acestea să fie compatibile cu dreptul comunitar și să respecte politicile comunitare;
- (m) să monitorizeze perioadele de timp necesare operatorilor de transport și de distribuție pentru racordări și reparații;
- (n) să contribuie, împreună cu alte autorități competente, la asigurarea eficacității și aplicării măsurilor de protecție a consumatorilor, inclusiv a celor cuprinse în anexa I;
- (o) să publice cel puțin o dată pe an recomandări cu privire la conformitatea prețurilor de furnizare cu dispozițiile articolului 3 și să le transmită autorităților din domeniul concurenței, dacă este cazul;
- (p) să garanteze accesul la datele privind consumul clienților, aplicarea cu titlu opțional a unui format ușor de înțeles armonizat la nivel național pentru datele privind consumul, precum și accesul prompt al tuturor consumatorilor la astfel de date în temeiul literei (h) din anexa I;
- (q) să monitorizeze punerea în aplicare a normelor referitoare la rolurile și responsabilitățile operatorilor de transport și de sistem, ale operatorilor de distribuție, ale furnizorilor, ale clienților și ale altor actori de pe piață, în conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 714/2009;
- (r) să monitorizeze investițiile în capacitățile de producere în raport cu siguranța alimentării;
- (s) să monitorizeze cooperarea tehnică între operatorii de transport și de sistem din Comunitate și cei din țările terțe;
- (t) să monitorizeze punerea în aplicare a măsurilor de salvagardare, astfel cum sunt prevăzute la articolul 42; și
- (u) să sprijine compatibilitatea proceselor de schimb de date pentru cele mai importante procese de piață la nivel regional.

(2) Atribuțiile de monitorizare prevăzute la alineatul (1) pot fi îndeplinite de alte autorități decât autoritățile de reglementare, în cazul în care un stat membru prevede acest lucru. În acest caz, informațiile obținute ca urmare a monitorizării sunt puse la dispoziția autorităților de reglementare în cel mai scurt timp posibil.

În îndeplinirea atribuțiilor prevăzute la alineatul (1), autoritățile de reglementare se consultă, după caz, cu operatorii de transport și de sistem și colaborează îndeaproape cu alte autorități naționale competente, după caz, fără a aduce atingere caracterului independent și competențelor specifice ale acestora și respectând principiile unei mai bune reglementări.

Orice aprobare acordată de o autoritate de reglementare sau de către agenție în temeiul prezentei directive nu aduce atingere exercitării justificate în viitor a oricărei competențe de către autoritatea de reglementare, în temeiul prezentului articol, sau oricărei sancțiuni impuse de alte autorități competente sau de Comisie.

(3) Pe lângă atribuțiile care le revin în temeiul alineatului (1) din prezentul articol, în cazul desemnării, în temeiul articolului 13, a unui operator de sistem independent, autoritățile de reglementare:

- (a) monitorizează respectarea de către proprietarul sistemului de transport și de către operatorul de sistem independent a obligațiilor care le revin în temeiul prezentului articol și dispune aplicarea de sancțiuni în caz de nerespectare, în conformitate cu alineatul (4) litera (d);
- (b) monitorizează relațiile și schimburile de informații dintre proprietarul sistemului de transport și operatorul de sistem independent, în vederea garantării respectării de către acesta din urmă a obligațiilor sale și, în special, aprobă contracte și acționează ca autoritate de soluționare a litigiilor între operatorul de sistem independent și proprietarul sistemului de transport cu privire la plângerile înaintate de oricare dintre acestea, în conformitate cu alineatul (11);
- (c) fără a aduce atingere procedurii prevăzute la articolul 13 alineatul (2) litera (c), aprobă, în cazul primului plan de dezvoltare a rețelei prevăzut pentru zece ani, planul de investiții și planul multianual de dezvoltare a rețelei, prezentate în fiecare an de către operatorul de sistem independent;
- (d) se asigură că tarifele de acces la rețea percepute de operatorii de sistem independenți cuprind o redevență pentru proprietarul sau proprietarii rețelei, care asigură o compensație corespunzătoare pentru activele rețelei și pentru orice investiții noi în cadrul acesteia, cu condiția ca acestea să fie aplicate în mod economic și eficient;
- (e) au dreptul de a desfășura inspecții, inclusiv inspecții neanunțate, la sediul proprietarului de sistem de transport și la sediul operatorului de sistem independent; precum și
- (f) monitorizează utilizarea veniturilor rezultate din gestionarea congestiilor percepute de către operatorul de sistem independent în conformitate cu articolul 16 alineatul (6) din Regulamentul (CE) nr. 714/2009.

(4) Statele membre se asigură că autorităților de reglementare le sunt conferite competențele care să le permită să își îndeplinească în mod eficient și rapid atribuțiile prevăzute la alineatele (1), (3) și (6). În acest scop, autoritățile de reglementare au cel puțin următoarele competențe:

- (a) să emită decizii obligatorii pentru întreprinderile din domeniul energiei electrice;
- (b) să desfășoare investigații cu privire la funcționarea piețelor energiei electrice, precum și să decidă și să impună orice măsuri proporționale necesare pentru promovarea unei concurențe efective și pentru asigurarea unei funcționări

corespunzătoare a pieței. După caz, autoritățile de reglementare au, de asemenea, competența de a coopera cu autoritatea națională din domeniul concurenței și cu autoritățile de reglementare a pieței financiare sau cu Comisia în desfășurarea de investigații în domeniul dreptului concurenței;

- (c) să solicite întreprinderilor din domeniul energiei electrice toate informațiile relevante pentru îndeplinirea atribuțiilor lor, inclusiv justificări pentru orice refuz de a acorda acces terților, precum și orice informații privind măsurile necesare pentru consolidarea rețelei;
- (d) să impună sancțiuni eficace, proporționale și cu efect de descurajare asupra întreprinderilor din domeniul energiei electrice care nu își respectă obligațiile care le revin în temeiul prezentei directive sau al oricărei decizii relevante și cu forță juridică obligatorie a autorității de reglementare sau a agenției, sau să propună unei instanțe competente să impună astfel de sancțiuni. Aceasta include competența de a impune sau de a propune impunerea de sancțiuni de până la 10 % din cifra de afaceri anuală a operatorului de transport și de sistem asupra operatorului de transport și de sistem sau de până la 10 % din cifra de afaceri anuală asupra întreprinderii integrate vertical, după caz, pentru nerespectarea obligațiilor respective care le revin în temeiul prezentei directive; precum și
- (e) să dețină drepturi corespunzătoare pentru desfășurarea de investigații și competențele aferente în legătură cu soluționarea litigiilor, în conformitate cu alineatele (11) și (12).

(5) Pe lângă atribuțiile și competențele care le revin în temeiul alineatelor (1) și (4) din prezentul articol, în cazul desemnării, în temeiul capitolului V, a unui operator de sistem independent, autorităților de reglementare le vor fi conferite cel puțin următoarele atribuții și competențe:

- (a) să dispună aplicarea de sancțiuni, în conformitate cu alineatul (4) litera (d), în caz de practici discriminatorii în favoarea întreprinderii integrate vertical;
- (b) să monitorizeze schimburile de informații între operatorul de transport și de sistem și întreprinderea integrată vertical pentru a garanta respectarea de către operatorul de transport și de sistem a obligațiilor sale;
- (c) să acționeze ca o autoritate de soluționare a litigiilor între întreprinderea integrată vertical și operatorul de transport și de sistem cu privire la plângerile înaintate de oricare dintre acestea, în conformitate cu alineatul (11);
- (d) să monitorizeze relațiile comerciale și financiare, inclusiv împrumuturile, dintre întreprinderea integrată vertical și operatorul de transport și de sistem;
- (e) să aprobe toate acordurile comerciale și financiare între întreprinderea integrată vertical și operatorul de transport și de sistem cu condiția ca acestea să respecte condițiile pieței;

- (f) să solicite o justificare din partea întreprinderii integrate vertical atunci când este notificat de agentul de conformitate conform articolului 21 alineatul (4). Această justificare trebuie să includă, în special, dovezi privind faptul că nu a fost înregistrată nicio practică discriminatorie în avantajul întreprinderii integrate vertical;
- (g) să efectueze inspecții, inclusiv inspecții neanunțate, la sediul întreprinderii integrate vertical și al operatorului de transport și de sistem; precum și
- (h) să atribuie toate sarcinile sau sarcini specifice operatorului de transport și de sistem unui operator de sistem independent numit în conformitate cu articolul 13 în cazul unei încălcări repetate de către operatorul de transport și de sistem a obligațiilor care îi revin în temeiul directivei, în special în cazul unor practici discriminatorii repetate în beneficiul întreprinderii integrate vertical.
- (6) Autoritățile de reglementare răspund de stabilirea sau aprobarea, cu suficient timp înainte de intrarea lor în vigoare, cel puțin a metodologiilor folosite pentru calcularea sau stabilirea clauzelor și condițiilor privind:
- (a) tarifele de conectare și acces la rețelele naționale, inclusiv tarifele de transport și de distribuție, sau metodologiile referitoare la acestea. Aceste tarifele sau metodologii permit efectuarea investițiilor necesare în rețele într-un mod care să permită acestor investiții să asigure funcționarea continuă a rețelelor;
- (b) furnizarea de servicii de echilibrare care sunt realizate în modul cel mai economic posibil și oferă stimulente corespunzătoare utilizatorilor de rețele pentru ca aceștia să echilibreze intrările și ieșirile. Serviciile de echilibrare sunt furnizate într-un mod corect și nediscriminatoriu și se întemeiază pe criterii obiective.
- (c) accesul la infrastructurile transfrontaliere, inclusiv procedurile de alocare de capacitate și de gestionare a congestiei.
- (7) Metodologiile sau clauzele și condițiile menționate la alineatul (6) sunt publicate.
- (8) La stabilirea sau aprobarea tarifelor sau a metodologiilor și a serviciilor de echilibrare, autoritățile de reglementare se asigură că operatorilor de transport și de sistem și de distribuție li se acordă stimulente corespunzătoare, atât pe termen scurt, cât și pe termen lung, în scopul de a spori eficiența, de a îmbunătăți integrarea pe piață și siguranța alimentării și de a sprijini activitățile de cercetare aferente.
- (9) Autoritățile de reglementare monitorizează gestionarea congestiei în cadrul sistemelor naționale de energie electrică, inclusiv interconexiunile, și punerea în aplicare a normelor de gestionare a congestiei. În acest sens, operatorii de transport și de sistem sau operatorii de piață prezintă autorităților de reglementare naționale normele lor de gestionare a congestiei, inclusiv cele de atribuire a capacităților. Autoritățile de reglementare naționale pot cere modificări ale acestor norme.
- (10) Autoritățile de reglementare au competența de a solicita operatorilor de transport și de distribuție ca, în cazul în care este necesar, să modifice clauzele și condițiile, inclusiv tarifele sau metodologiile menționate la prezentul articol, în scopul de a asigura proporționalitatea acestora, precum și aplicarea lor într-un mod nediscriminatoriu. În cazul unor întârzieri în ceea ce privește stabilirea tarifelor de transport și distribuție, autoritățile de reglementare sunt împuternicite să stabilească sau să aprobe tarife sau metodologii de transport și distribuție provizorii și să adopte măsurile compensatorii corespunzătoare, dacă tarifele sau metodologiile finale se abat de la aceste tarife sau metodologii provizorii.
- (11) Orice parte care depune o plângere împotriva unui operator de transport și de sistem sau de distribuție referitoare la obligațiile care revin operatorului în temeiul prezentei directive poate înainta această plângere autorității de reglementare care, acționând ca autoritate de soluționare a litigiilor, emite o decizie în termen de două luni de la data primirii plângerii. Acest termen poate fi prelungit cu două luni în cazul în care autoritatea de reglementare are nevoie de informații suplimentare. Acest termen extins poate fi prelungit în continuare cu acordul reclamantului. Decizia autorității de reglementare produce efecte obligatorii până la o eventuală hotărâre contrarie pronunțată în urma unei căi de atac.
- (12) Orice parte care se consideră lezată și care are dreptul de a contesta o decizie privind metodologiile luate în temeiul prezentului articol sau, în cazul în care autoritățile de reglementare au obligația de a se consulta, o decizie privind metodologiile sau tarifele propuse, poate să depună o contestație în vederea revizuirii respectivei decizii sau propuneri de decizie, în termen de maximum două luni de la publicarea acesteia sau într-un termen mai scurt prevăzut de statele membre. Contestația nu are efect suspensiv.
- (13) Statele membre creează mecanisme eficiente și adecvate de reglementare, de control și de asigurare a transparenței, în scopul evitării abuzurilor de poziție dominantă, în special în detrimentul consumatorilor, cât și a oricăror practici agresive. Aceste mecanisme iau în considerare dispozițiile tratatului, în special cele ale articolului 82.
- (14) Statele membre se asigură că sunt luate măsurile corespunzătoare, inclusiv măsuri administrative sau penale în conformitate cu dreptul lor național, împotriva persoanelor fizice sau juridice care se fac vinovate de nerespectarea normelor privind confidențialitatea impuse de prezenta directivă.
- (15) Plângerile menționate la alineatele (11) și (12) nu aduc atingere exercitării dreptului de a introduce o cale de atac în temeiul legislației comunitare și/sau naționale.
- (16) Deciziile luate de autoritățile de reglementare sunt pe deplin întemeiate și motivate pentru a permite controlul judiciar. Deciziile sunt disponibile publicului, păstrându-se confidențialitatea informațiilor sensibile din punct de vedere comercial.

(17) Statele membre asigură existența la nivel național a mecanismelor adecvate care să garanteze că partea afectată de o decizie a autorității de reglementare are dreptul de a introduce o cale de atac în fața unui organism independent de orice parte afectată și de orice guvern.

Articolul 38

Regimul de reglementare cu privire la aspectele transfrontaliere

(1) Autoritățile de reglementare cooperează îndeaproape și se consultă între ele, furnizându-și reciproc, precum și agenției, toate informațiile necesare îndeplinirii atribuțiilor care le revin în temeiul prezentei directive. În ceea ce privește schimbul de informații, autoritatea destinată garantează respectarea aceleiași nivel de confidențialitate ca cel impus autorității emitente.

(2) Autoritățile de reglementare cooperează cel puțin la nivel regional în scopul:

(a) de a încuraja crearea de mecanisme operaționale necesare pentru a permite o gestionare optimă a rețelei, de a promova bursele comune de energie electrică și alocarea capacității de interconexiune transfrontalieră, precum și de a permite un nivel adecvat al capacității de interconexiune, inclusiv prin intermediul unor noi interconectări, în interiorul regiunii și între regiuni, permițând astfel dezvoltarea unei concurențe efective și îmbunătățirea siguranței alimentării cu energie, fără a face discriminări între întreprinderile furnizoare din diferite state membre;

(b) de a coordona dezvoltarea tuturor codurilor de rețea pentru operatorii de transport și de sistem vizați și pentru alți participanți de pe piață, și

(c) de a coordona dezvoltarea normelor privind gestionarea congestiei.

(3) Autoritățile de reglementare naționale au dreptul de a încheia acorduri de cooperare între ele, pentru a favoriza cooperarea în domeniul reglementării.

(4) Acțiunile menționate la alineatul (2) se desfășoară, după caz, în colaborare strânsă cu alte autorități naționale competente și fără a aduce atingere competențelor specifice ale acestora.

(5) Comisia poate adopta linii directoare cu privire la limitele atribuțiilor autorităților de reglementare de a coopera între ele, precum și cu agenția. Măsurile respective, destinate să modifice elemente neesențiale ale prezentei directive, prin completarea acesteia, se adoptă în conformitate cu procedura de reglementare cu control menționată la articolul 46 alineatul (2).

Articolul 39

Conformitatea cu liniile directoare

(1) Orice autoritate de reglementare, precum și Comisia, pot solicita avizul agenției cu privire la conformitatea unei decizii luate de o autoritate de reglementare cu liniile directoare menționate în prezenta directivă sau în Regulamentul (CE) nr. 714/2009.

(2) Agenția își prezintă avizul atât autorității de reglementare care l-a solicitat sau, respectiv, Comisiei, cât și autorității de reglementare care a luat decizia în cauză, în termen de trei luni de la data primirii solicitării de aviz.

(3) În cazul în care autoritatea de reglementare care a luat decizia nu se conformează avizului agenției în termen de patru luni de la data primirii avizului, agenția informează Comisia cu privire la acest fapt.

(4) Orice autoritate de reglementare poate informa Comisia, în cazul în care consideră că o decizie relevantă pentru comerțul transfrontalier, luată de o altă autoritate de reglementare, nu este conformă cu liniile directoare menționate în prezenta directivă sau în Regulamentul (CE) nr. 714/2009, în termen de două luni de la data deciziei respective.

(5) În cazul în care, fie în termen de două luni după ce a fost informată de către agenție, în conformitate cu alineatul (3), ori de către o autoritate de reglementare, în conformitate cu alineatul (4), fie din proprie inițiativă, în termen de trei luni de la data deciziei, Comisia consideră ca respectiva decizie a autorității de reglementare ridică îndoieli majore în ceea ce privește compatibilitatea cu liniile directoare menționate în prezenta directivă sau în Regulamentul (CE) nr. 714/2009, Comisia poate decide examinarea mai detaliată a cazului. Într-o astfel de situație, Comisia invită autoritatea de reglementare și părțile la procedură să își prezinte observațiile.

(6) În cazul în care Comisia a decis examinarea mai detaliată a cazului, în termen de maxim patru luni de la data deciziei respective, Comisia emite o decizie finală:

(a) de a nu ridica obiecții împotriva deciziei autorității de reglementare; sau

(b) de a solicita autorității de reglementare în cauză să își retragă decizia, pe motiv că liniile directoare nu au fost respectate.

(7) În cazul în care Comisia nu a luat o decizie de examinare mai detaliată a cazului sau nu a luat o decizie finală în termenele prevăzute la alineatele (5) și, respectiv, (6), se consideră că nu a ridicat obiecții împotriva deciziei autorității de reglementare.

(8) Autoritatea de reglementare se conformează, în termen de două luni, deciziei Comisiei de retragere a deciziei și informează Comisia în consecință.

(9) Comisia poate adopta linii directoare care să stabilească detaliile procedurii care trebuie urmată în vederea punerii în aplicare a prezentului articol. Măsurile respective, destinate să modifice elemente neesențiale ale prezentei directive, prin completarea acesteia, se adoptă în conformitate cu procedura de reglementare cu control menționată la articolul 46 alineatul (2).

Articolul 40

Evidența datelor

(1) Statele membre solicită întreprinderilor de furnizare să păstreze la dispoziția autorităților naționale inclusiv a autorităților de reglementare naționale, a autorităților naționale din domeniul concurenței și a Comisiei, timp de cel puțin cinci ani, în scopul îndeplinirii atribuțiilor care le revin, datele relevante cu privire la toate tranzacțiile din cadrul contractelor de furnizare de energie electrică și al instrumentelor derivate din domeniul energiei electrice încheiate cu clienți angro și cu operatori de transport și de sistem.

(2) Aceste date cuprind informații privind caracteristicile tranzacțiilor relevante, cum ar fi durata, regulile privind livrarea și decontarea, cantitatea, datele și termenele de executare, prețurile tranzacției, mijloacele de identificare ale clientului angro în cauză, precum și informații specifice privind toate contractele de furnizare a energiei electrice și toate instrumentele derivate din domeniul energiei electrice nedecontate.

(3) Autoritatea de reglementare poate decide să pună la dispoziția participanților pe piață elemente ale acestor informații, cu condiția ca informațiile sensibile din punct de vedere comercial referitoare la anumiți actori de pe piață sau la anumite tranzacții să nu fie divulgate. Prezentul alineat nu se aplică cu privire la informațiile despre instrumente financiare care intră în sfera de aplicare a Directivei 2004/39/CE.

(4) Pentru a asigura punerea uniformă în aplicare a prezentului articol, Comisia poate adopta linii directoare care să definească metodele și modalitățile de păstrare a datelor, precum și formatul și conținutul acestor date. Măsurile respective, destinate să modifice elemente neesențiale ale prezentei directive, prin completarea acesteia, se adoptă în conformitate cu procedura de reglementare cu control menționată la articolul 46 alineatul (2).

(5) În ceea ce privește tranzacțiile din cadrul instrumentelor derivate din domeniul energiei electrice încheiate de întreprinderile de furnizare cu clienți angro și cu operatori de transport și de sistem, prezentul articol se aplică numai după adoptarea, de către Comisie, a liniilor directoare menționate la alineatul (4).

(6) Dispozițiile prezentului articol nu creează obligații suplimentare față de autoritățile menționate la alineatul (1) pentru entitățile care intră în sfera de aplicare a Directivei 2004/39/CE.

(7) În cazul în care autoritățile menționate la alineatul (1) au nevoie de acces la datele păstrate de entitățile care intră în domeniul de aplicare a Directivei 2004/39/CE, autoritățile responsabile în temeiul respectivei directive furnizează autorităților respective datele solicitate.

CAPITOLUL X

PIEȚELE CU AMĂNUNTUL

Articolul 41

Piețele cu amănuntul

Pentru a facilita realizarea unor piețe cu amănuntul, funcționale și transparente în Comunitate, statele membre se asigură că rolurile și responsabilitățile operatorilor de transport și de sistem, ale operatorilor de distribuție, ale întreprinderilor furnizoare și ale

clienților și, dacă este cazul, ale altor participanți pe piață sunt definite în ceea ce privește contractele, angajamentele față de clienți, schimbul de date și regulile privind decontarea, precum și proprietatea asupra datelor și responsabilitatea privind măsurarea.

Respectivele reguli sunt făcute publice, sunt concepute cu scopul de a facilita accesul clienților și furnizorilor la rețele și fac obiectul reexaminării de către autoritățile de reglementare sau alte autorități naționale competente.

Clienții necasnici de mari dimensiuni au dreptul de a încheia contracte în același timp cu mai mulți furnizori.

CAPITOLUL XI

DISPOZIȚII FINALE

Articolul 42

Măsuri de salvagardare

În eventualitatea unei crize subite pe piața energiei și dacă este amenințată siguranța fizică sau securitatea persoanelor, aparatorilor sau instalațiilor, ori integritatea sistemului, un stat membru poate lua temporar măsurile de salvagardare necesare.

Aceste măsuri trebuie să afecteze cât mai puțin posibil funcționarea pieței interne și să nu aibă un domeniu de aplicare mai larg decât este strict necesar pentru remedierea dificultăților neprevăzute care au apărut.

Statul membru în cauză informează de îndată celelalte state membre cu privire la aceste măsuri, precum și Comisia, care poate decide ca respectivul stat membru să modifice sau să anuleze măsurile în cauză, în măsura în care acestea denaturează concurența și au efecte negative asupra comerțului într-o manieră care este de natură să contravină interesului comun.

Articolul 43

Condiții de concurență echitabile

(1) Măsurile pe care le pot adopta statele membre în temeiul prezentei directive pentru a asigura condiții de concurență echitabile trebuie să fie compatibile cu tratatul, în special cu articolul 30, și cu legislația comunitară.

(2) Măsurile menționate la alineatul (1) trebuie să fie proporționale, nediscriminatorii și transparente. Măsurile respective se aplică numai după notificarea Comisiei și după primirea avizului acesteia.

(3) Comisia acționează în urma notificării menționate la alineatul (2) în termen de maxim două luni de la data primirii notificării. Termenul respectiv începe în ziua următoare datei primirii informațiilor complete. În cazul în care Comisia nu a acționat în acest termen maxim de două luni, se consideră că aceasta nu are obiecții în ceea ce privește măsurile care i-au fost notificate.

Articolul 44

Derogări

(1) Statele membre care, după intrarea în vigoare a prezentei directive, pot demonstra că au probleme majore la exploatarea micilor sisteme izolate, pot solicita Comisiei derogări de la dispozițiile relevante din capitolele IV, VI, VII și VIII, precum și din capitolul III, în cazul microsistemelor izolate, în ceea ce privește reabilitarea, modernizarea și extinderea capacităților existente, derogări care le pot fi acordate de către Comisie. Înainte de a lua o decizie, Comisia informează statele membre cu privire la aceste solicitări, cu respectarea confidențialității. Decizia respectivă se publică în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*.

(2) Articolul 9 nu se aplică Ciprului, Luxemburgului și/sau Maltei. De asemenea, articolele 26, 32 și 33 nu se aplică Maltei.

În sensul articolului 9 alineatul (1) litera (b), noțiunea de „întreprindere care desfășoară oricare dintre activitățile de producere sau de furnizare” nu se referă la clienții finali care desfășoară oricare dintre funcțiile de producere și/sau furnizare a energiei electrice, fie direct, fie prin intermediul unei întreprinderi asupra căreia își exercită controlul, fie individual, fie în comun, cu condiția ca, din punctul de vedere al mediei anuale, clienții finali, inclusiv cotele lor de energie electrică produsă în întreprinderile controlate să fie consumatori neți de energie electrică și cu condiția ca valoarea economică a energiei electrice pe care o vând terților să fie nesemnificativă ca proporție în cadrul celorlalte activități comerciale pe care le desfășoară.

Articolul 45

Procedura de revizuire

În cazul în care, în raportul menționat la articolul 47 alineatul (6), Comisia concluzionează că, având în vedere modul eficient în care s-a realizat accesul la rețea într-un stat membru, ceea ce a permis un acces efectiv, nerestricționat și nediscriminatoriu la rețea, anumite obligații impuse întreprinderilor de prezenta directivă (inclusiv cele referitoare la separarea juridică pentru operatorii sistemelor de distribuție) nu sunt proporționale cu obiectivul urmărit, statul membru respectiv poate transmite Comisiei o cerere de derogare de la obligația respectivă.

Statul membru notifică, fără întârziere, această cerere Comisiei, împreună cu toate informațiile relevante necesare pentru a dovedi concluziile raportului privind accesul efectiv la rețea și că accesul va fi asigurat în continuare.

În termen de trei luni de la primirea notificării, Comisia adoptă o poziție cu privire la cererea statului membru respectiv și, după caz, transmite propuneri Parlamentului European și Consiliului de modificare a dispozițiilor corespunzătoare din textul prezentei directive. În cadrul propunerilor de modificare a prezentei directive, Comisia poate propune scutirea statului membru în cauză de la îndeplinirea anumitor obligații specifice, cu condiția ca acesta să pună în aplicare, după caz, măsuri la fel de eficiente.

Articolul 46

Comitetul

(1) Comisia este asistată de un comitet.

(2) Atunci când se face trimitere la prezentul alineat, se aplică articolul 5a alineatele (1)-(4) și articolul 7 din Decizia 1999/468/CE, având în vedere dispozițiile articolului 8 din respectiva decizie.

Articolul 47

Raportarea

(1) Comisia monitorizează și examinează punerea în aplicare a prezentei directive și prezintă Parlamentului European și Consiliului, un raport general privind progresele înregistrate, pentru prima dată la 4 august 2004 și, ulterior, anual. Raportul privind progresele cuprinde cel puțin următoarele aspecte:

- (a) experiența acumulată și progresele realizate în crearea unei piețe interne a energiei electrice complete și pe deplin operaționale, precum și obstacolele care mai sunt de depășit în această privință, inclusiv aspecte privind poziția dominantă pe piață, concentrarea pieței, practicile agresive sau anticoncurențiale și efectul lor în ceea ce privește denaturarea pieței;
- (b) măsura în care cerințele privind separarea și încadrarea tarifărilor, prevăzute de prezenta directivă, au permis asigurarea accesului echitabil și nediscriminatoriu la sistemul de energie electrică al Comunității și atingerea unor niveluri de concurență echivalente, precum și consecințele economice, ecologice și sociale ale deschiderii pieței energiei electrice asupra clienților;
- (c) o analiză a aspectelor referitoare la nivelul de capacitate a sistemelor și la siguranța alimentării cu energie electrică în Comunitate, în special situația existentă și previziunile în ceea ce privește echilibrul între cerere și ofertă, având în vedere capacitatea fizică de schimburi între zone;
- (d) acordarea unei atenții deosebite măsurilor luate de statele membre pentru acoperirea vârfului de cerere și pentru a face față deficitelor unuia sau mai multor furnizori;
- (e) punerea în aplicare a derogării prevăzute la articolul 26 alineatul (4), în vederea unei eventuale revizuii a pragului;
- (f) o evaluare generală a progreselor realizate în ceea ce privește relațiile bilaterale cu țările terțe care produc și exportă sau transportă energie electrică, inclusiv progresele privind integrarea piețelor, consecințele sociale și de mediu ale comerțului cu energie electrică și accesul la rețelele acestor țări terțe;

- (g) necesitatea unor dispoziții care nu au legătură cu dispozițiile prezentei directive și a căror adoptare s-ar putea dovedi necesară în vederea armonizării; precum și
- (h) modul în care statele membre au pus în practică cerințele privind indicarea surselor de energie prevăzute la articolul 3 alineatul (9) și modul în care au ținut seama de eventualele recomandări ale Comisiei în acest sens.

După caz, raportul privind progresele poate include recomandări, în special cu privire la domeniul și normele de aplicare ale dispozițiilor privind etichetarea, inclusiv, de exemplu, modul în care se face trimitere la sursele de referință existente și la conținutul acestor surse și modul în care informațiile privind impactul asupra mediului, cel puțin în chestiunea emisiilor de CO₂ și a deșeurilor radioactive rezultate din producerea de energie electrică din diverse surse de energie, pot fi puse la dispoziție în mod transparent, ușor accesibil și comparabil pe întreg teritoriul Comunității; modul în care ar putea fi concentrate măsurile luate de statele membre pentru a controla exactitatea informațiilor oferite de furnizori; și măsurile de contracarare a efectelor negative ale poziției dominante pe piață și ale concentrării pe piață.

(2) La fiecare doi ani, raportul privind progresele prevăzut la alineatul (1) conține, de asemenea, o analiză a diferitelor măsuri luate de statele membre pentru a-și îndeplini obligațiile de serviciu public, precum și o analiză a eficacității acestor măsuri și, în special, a efectelor lor asupra concurenței pe piața energiei electrice. După caz, raportul poate cuprinde recomandări referitoare la măsurile care trebuie luate la nivel național în scopul atingerii unor standarde înalte de serviciu public sau la măsurile menite să împiedice blocarea pieței.

(3) Comisia prezintă, ca parte din reexaminarea generală, până la 3 martie 2013, Parlamentului European și Consiliului, un raport specific detaliat care să evidențieze măsura în care cerințele privind separarea prevăzute în capitolul V au înregistrat succese cu privire la asigurarea unei independențe depline și efective a operatorilor de transport și de sistem, utilizând separarea efectivă și eficientă drept criteriu de referință.

(4) În vederea evaluării sale prevăzute la alineatul (3), Comisia ține cont, în special, de următoarele criterii: acces la rețea echitabil și nediscriminatoriu, reglementare eficientă, dezvoltarea rețelei pentru a răspunde necesităților pieței, stimulente nedenate pentru investiții, dezvoltarea infrastructurii de interconectare, concurența efectivă pe piețele energiei electrice din Comunitate și situația siguranței alimentării cu energie electrică în Comunitate.

(5) După caz, și în special în eventualitatea în care raportul detaliat prevăzut la alineatul (3) din prezentul articol determină că, în practică, nu au fost garantate condițiile prevăzute la alineatul (4) din prezentul articol, Comisia înaintează propuneri Parlamentului European și Consiliului în vederea asigurării independenței depline și efective a operatorilor de transport și de sistem până la 3 martie 2014.

(6) Comisia transmite Parlamentului European și Consiliului, până la 1 ianuarie 2006, un raport detaliat cu privire la progresele înregistrate în crearea pieței interne a energiei electrice. Raportul examinează în special:

- existența accesului nediscriminatoriu la rețea;
- eficacitatea reglementărilor;
- dezvoltarea infrastructurii de interconectare și situația siguranței alimentării cu energie electrică în Comunitate;
- măsura în care întreprinderile mici și clienții casnici beneficiază de toate avantajele deschiderii piețelor, în special în ceea ce privește serviciul public și standardele serviciului universal;
- măsura în care piețele sunt deschise efectiv concurenței, inclusiv aspectele legate de poziția dominantă pe piață, de concentrarea pieței și de practicile agresive sau anticoncurențiale;
- măsura reală în care clienții își schimbă furnizorul și renegociază tarifele;
- evoluția prețurilor, inclusiv a prețurilor de furnizare, în raport cu gradul de deschidere a piețelor; precum și
- experiența dobândită din punerea în aplicare a directivei, în ceea ce privește independența reală a operatorilor de sistem în cadrul întreprinderilor integrate vertical și dacă, în afară de măsurile privind independența funcțională și separarea contabilă, au fost adoptate și alte măsuri care să producă efecte echivalente separării juridice.

După caz, Comisia înaintează propuneri Parlamentului European și Consiliului, în special în vederea garantării unor standarde înalte a serviciului public.

După caz, până la 1 iulie 2007, Comisia înaintează, dacă este cazul, propuneri Parlamentului European și Consiliului, în special în vederea asigurării unei independențe reale și depline a operatorilor de distribuție. În cazul în care este necesar și fără a aduce atingere dreptului concurenței, aceste propuneri conțin, de asemenea, măsuri de abordare a problemelor legate de poziția dominantă pe piață, concentrarea pieței și practicile agresive sau anticoncurențiale.

Articolul 48

Abrogare

Directiva 2003/54/CE se abrogă la 3 martie 2011 fără a aduce atingere obligațiilor statelor membre privind termenele de transpunere și aplicare a prezentei directive. Trimiterile la directiva abrogată se interpretează ca trimiteri la prezenta directivă și se citesc în conformitate cu tabelul de corespondență din anexa II.

Articolul 49

Transpunerea

(1) Statele membre pun în aplicare actele cu putere de lege și actele administrative necesare pentru a se conforma prezentei directive până la 3 martie 2011. Statele membre informează de îndată Comisia în această privință.

Statele membre aplică măsurile respective de la 3 martie 2011, cu excepția articolului 11, pe care îl pun în aplicare de la 3 martie 2013.

Atunci când statele membre adoptă măsurile respective, ele conțin o trimitere la prezenta directivă sau sunt însoțite de o asemenea trimitere la data publicării lor oficiale. Statele membre stabilesc modalitatea de efectuare a acestei trimiteri.

(2) Statele membre transmit Comisiei textul principalelor dispoziții de drept intern pe care le adoptă în domeniul reglementat de prezenta directivă.

Articolul 50

Intrarea în vigoare

Prezenta directivă intră în vigoare în a douăzecea zi de la data publicării în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*.

Articolul 51

Destinatari

Prezenta directivă se adresează statelor membre.

Adoptată la Bruxelles, 13 iulie 2009.

Pentru Parlamentul European Pentru
Consiliu
Președintele
H.-G. PÖTTERING

Pentru Consiliu
Președintele
E. ERLANDSSON

ANEXA I

MĂSURI DE PROTECȚIE A CONSUMATORILOR

1. Fără a aduce atingere normelor comunitare privind protecția consumatorilor, în special Directivei 97/7/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 20 mai 1997 privind protecția consumatorilor cu privire la contractele la distanță ⁽¹⁾ și Directivei 93/13/CEE a Consiliului din 5 aprilie 1993 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii ⁽²⁾, măsurile prevăzute la articolul 3 au scopul de a garanta clienților:

- (a) dreptul de a încheia cu furnizorul de energie electrică un contract care să specifice:
- identitatea și adresa furnizorului;
 - serviciile furnizate, nivelul de calitate al serviciilor oferite, precum și termenul prevăzut pentru racordarea inițială;
 - tipurile de servicii de întreținere oferite;
 - mijloacele prin care se pot obține informații actualizate privind toate tarifele aplicabile și taxele de întreținere;
 - durata contractului, condițiile de reînnoire și de întrerupere a serviciilor și a contractului și dacă există dreptul de reziliere gratuită a contractului;
 - eventualele compensații și formule de rambursare care se aplică în cazul în care nu sunt îndeplinite nivelurile de calitate a serviciilor prevăzute în contract, inclusiv în cazul facturării inexacte și realizate cu întârziere;
 - modalitățile de inițiere a procedurilor de soluționare a litigiilor în conformitate cu litera (f);
 - informații privind drepturile consumatorilor, inclusiv privind gestionarea plângerilor și toate informațiile menționate la acest punct, comunicate în mod clar în facturi sau pe paginile de Internet ale întreprinderilor din sectorul energiei electrice.

Condițiile trebuie să fie echitabile și se comunică în prealabil. În orice caz, aceste informații ar trebui să fie furnizate înainte de încheierea sau de confirmarea contractului. Atunci când contractul este încheiat prin intermediari, informațiile menționate la prezenta literă sunt furnizate, de asemenea, înainte de încheierea contractului;

- (b) dreptul de a li se notifica în mod corespunzător orice intenție de modificare a condițiilor contractuale și de a fi informați, în momentul notificării, cu privire la dreptul de a rezilia contractul. Prestatorii de servicii notifică abonaților orice majorare a tarifelor, în mod direct și în timp util, nu mai târziu de sfârșitul primei perioade normale de facturare care urmează intrării în vigoare a majorării, într-un mod transparent și ușor de înțeles. Statele membre garantează clienților dreptul de denunțarea oricărui contract în cazul în care nu acceptă noile condiții notificate de către furnizorul de energie electrică;
- (c) primirea de informații transparente privind prețurile și tarifele practicate, precum și privind condițiile generale de acces la serviciile de energie electrică și de utilizare a acestora;
- (d) o gamă largă de modalități de plată, care nu discriminează în mod nejustificat între clienți. Sistemele de plată anticipată sunt echitabile și reflectă în mod adecvat consumul probabil. Orice diferență în ceea ce privește clauzele și condițiile reflectă costurile pentru furnizor ale diferitelor sisteme de plată. Condițiile generale sunt echitabile și transparente. Acestea sunt prezentate într-un limbaj clar și ușor de înțeles și nu includ bariere necontractuale în calea exercitării drepturilor clienților, ca de exemplu documentația contractuală excesivă. Clienții sunt protejați împotriva metodelor de vânzare incorecte sau înșelătoare;
- (e) posibilitatea de a schimba furnizorul în mod gratuit;

⁽¹⁾ JO L 144, 4.6.1997, p. 19.

⁽²⁾ JO L 95, 21.4.1993, p. 29.

- (f) posibilitatea de a beneficia de proceduri transparente, simple și ieftine de soluționare a plângerilor. În special, toți consumatorii au dreptul la un standard ridicat de furnizare a serviciilor și gestionare a plângerilor de către furnizorul lor de energie electrică. Aceste proceduri de soluționare extrajudiciară a litigiilor permit soluționarea corectă și promptă a litigiilor, preferabil în termen de trei luni, și prevăd, în toate cazurile justificate, un sistem de rambursare și/sau compensare. Aceste proceduri ar trebui să respecte, atunci când este posibil, principiile enunțate în Recomandarea 98/257/CE a Comisiei din 30 martie 1998 privind principiile aplicabile organismelor responsabile pentru soluționarea extrajudiciară a diferendelor cu consumatorii ⁽¹⁾;
 - (g) informarea cu privire la drepturile de care dispun în materie de servicii universale, atunci când au acces la aceste servicii în temeiul dispozițiilor adoptate de statele membre în aplicarea articolului 3 alineatul (3).
 - (h) faptul că au la dispoziție datele privind consumul propriu și că pot acorda acces la datele de măsurare, prin înțelegere explicită și în mod gratuit, oricărei întreprinderi de furnizare înregistrate. Partea responsabilă de gestionarea datelor este obligată să furnizeze aceste date întreprinderii în cauză. Statele membre stabilesc formatul de prezentare a datelor și procedura de acces al furnizorilor și al consumatorilor la aceste date. Nu se pot percepe costuri suplimentare în sarcina consumatorilor pentru acest serviciu.
 - (i) informarea corespunzătoare cu privire la consumul real de energie electrică și la costurile reale, suficient de frecventă astfel încât aceștia să aibă posibilitatea să-și regularizeze propriul consum de energie electrică. Informațiile respective sunt comunicate la intervale de timp corespunzătoare, ținându-se seama de capacitatea echipamentelor de măsurare ale clientului și de produsul energetic în cauză. Se ține seama de raportul eficacitate-costuri al acestor măsuri. Nu se pot percepe costuri suplimentare în sarcina consumatorilor pentru acest serviciu;
 - (j) primirea unui decont final de lichidare, după schimbarea furnizorului de energie electrică, în termen de șase săptămâni de la schimbarea furnizorului.
2. Statele membre asigură implementarea unor sisteme de măsurare inteligente care contribuie la participarea activă a consumatorilor pe piața furnizării de energie electrică. Implementarea acestor sisteme de măsurare poate face obiectul evaluării din punct de vedere economic a costurilor și beneficiilor pe termen lung pentru piață și pentru consumatorii individuali sau al unei evaluări a tipului de măsurare inteligentă care este rezonabil din punct de vedere economic și rentabil, precum și a termenului fezabil pentru distribuția acestora.

O astfel de evaluare are loc în termen de 3 septembrie 2012.

Sub rezerva acestei evaluări, statele membre sau orice autoritate competentă desemnată de acestea pregătesc un calendar cu un obiectiv de maximum 10 ani pentru implementarea sistemelor de măsurare inteligente.

În cazul în care instalarea contoarelor inteligente beneficiază de o evaluare pozitivă, cel puțin 80 % dintre consumatori trebuie să dispună de sisteme de măsurare inteligente până în anul 2020.

Statele membre sau orice autoritate competentă desemnată de acestea asigură interoperabilitatea acestor sisteme de măsurare care urmează a fi implementate pe teritoriul lor și acordă atenția cuvenită utilizării de standarde adecvate și celor mai bune practici, precum și importanței dezvoltării pieței interne a energiei electrice.

⁽¹⁾ JO L 115, 17.4.1998, p. 31.

ANEXA II

TABEL DE CORESPONDENȚĂ

Directiva 2003/54/CE	Prezenta directivă
Articolul 1	Articolul 1
Articolul 2	Articolul 2
Articolul 3	Articolul 3
Articolul 4	Articolul 4
Articolul 5	Articolul 5
—	Articolul 6
Articolul 6	Articolul 7
Articolul 7	Articolul 8
Articolul 10	Articolul 9
Articolul 8	Articolul 10
—	Articolul 11
Articolul 9	Articolul 12
—	Articolul 13
—	Articolul 14
Articolul 11	Articolul 15
Articolul 12	Articolul 16
—	Articolul 17
—	Articolul 18
—	Articolul 19
—	Articolul 20
—	Articolul 21
—	Articolul 22
—	Articolul 23
Articolul 13	Articolul 24
Articolul 14	Articolul 25
Articolul 15	Articolul 26
Articolul 16	Articolul 27
Articolul 17	Articolul 29
Articolul 18	Articolul 30
Articolul 19	Articolul 31
Articolul 20	Articolul 32
Articolul 21	Articolul 33
Articolul 22	Articolul 34
Articolul 23 alineatul (1) (prima și a doua teză)	Articolul 35
—	Articolul 36
Articolul 23 (restul articolului)	Articolul 37
—	Articolul 38
—	Articolul 39
—	Articolul 40
—	Articolul 41
Articolul 24	Articolul 42

Directiva 2003/54/CE	Prezenta directivă
—	Articolul 43
Articolul 25	—
Articolul 26	Articolul 44
Articolul 27	Articolul 45
—	Articolul 46
Articolul 28	Articolul 47
Articolul 29	Articolul 48
Articolul 30	Articolul 49
Articolul 31	Articolul 50
Articolul 32	Articolul 51
Anexa A	Anexa I